

STRATEGIJA INTEGRISANOG UPRAVLJANJA GRANICOM U REPUBLICI SRBIJI

("Sl. glasnik RS", br. 111/2012)

1. UVODNI DEO

Pridruživanje Evropskoj uniji (u daljem tekstu: EU) za Republiku Srbiju predstavlja strateško opredeljenje, koje podrazumeva prihvatanje usvojenih evropskih vrednosti i standarda u čitavom nizu oblasti. Slobodan protok ljudi i roba između država članica EU zahteva uvođenje odgovarajućih mera, koje se između ostalog odnose i na uvođenje visokih standarda kontrole spoljnih granica EU. Budući da se Republika Srbija graniči sa Mađarskom, Rumunijom i Republikom Bugarskom koje su članice EU, a imajući u vidu i skoro pristupanje u EU i drugih zemalja u okruženju, od izuzetnog je značaja uvođenje i dosledna primena koncepta integrisanog upravljanja granicom (u daljem tekstu: IUG), koji će biti kompatibilan sa rešenjima prisutnim u regionu i samoj EU.

EU je razvila efikasan sistem kontrole i upravljanja granicama, koji omogućava slobodan protok ljudi i robe, sprečavanje prekograničnog kriminala, uz istovremeno poštovanje visokih standarda zaštite ljudskih prava i sloboda.

Pored toga što je usvajanje Strategije za integrisano upravljanje granicom u Republici Srbiji (u daljem tekstu: Strategija) preduslov za uspešno sprovođenje Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju, primena ovog koncepta je istovremeno i jasan pokazatelj stranim partnerima da je Republika Srbija spremna da doprinese bezbednosti u regionu, postane pouzdan partner EU u kontroli njenih granica, obezbedi članstvo u Svetskoj trgovinskoj organizaciji, omogući priliv stranih investicija, kao i da je spremna da izgradi relevantan pravni i institucionalni okvir potreban za korišćenje strane finansijske pomoći u ovoj oblasti.

Standardi EU koje Republika Srbija usvaja ovim dokumentom, kao i sva potrebna finansijska ulaganja u sistem integrisanog upravljanja granicom, predstavljaju stoga investiciju za naše buduće članstvo u EU s jedne strane, a s druge strane, sprovođenje ovih standarda pruža sigurnost građanima Republike Srbije i stvara pretpostavke za razvoj privrednih aktivnosti i nesmetano odvijanje prekogranične trgovine.

Ovaj dokument se zasniva na nacionalnoj strategiji Republike Srbije za pristupanje EU. Takođe, kao izvor primera dobre prakse i usvojenih standarda u ovoj oblasti korišćene su Smernice Evropske komisije za integrisano upravljanje granicama za države Zapadnog Balkana, Šengenski katalog, Šengen pravne tekovine, kao i potpisane međunarodne konvencije u oblasti zaštite ljudskih prava, prava azilanata i izbeglica.

Godine 2008. Republika Srbija je usvojila "Nacionalni program za integraciju Republike Srbije u Evropsku uniju", koji predstavlja sveobuhvatan i ambiciozan plan za period od 2008. do 2012. godine i predviđa usklađivanje nacionalnog zakonodavstva s pravnim tekovinama EU. Od tada je ostvaren značajan napredak u pogledu usvajanja zakonodavstva koje je usaglašeno s pravnim tekovinama EU, posebno u vezi sa unutrašnjim tržištem, statistikom, trgovinom, carinom i oporezivanjem. Naime, Republika Srbija je podnela zahtev za članstvo u Evropskoj uniji 22. decembra 2009. godine. Savet Evropske unije je 25. oktobra 2010. godine zahtevao od Komisije, da podnese svoje mišljenje o ovom zahtevu, u skladu sa postupkom utvrđenim u članu 49. Ugovora o Evropskoj uniji. Komisija je o zahtevu Republike Srbije za članstvo u Evropskoj uniji dala sledeće mišljenje: "Komisija preporučuje Savetu da Srbiji dodeli status zemlje kandidata za članstvo, uzimajući u obzir do sada postignuti napredak. Sposobnost Srbije da preuzme obaveze u pogledu članstva procenjena je na osnovu sledećih pokazatelja:

- obaveza predviđenih Sporazumom o stabilizaciji i pridruživanju;
- napretka u pogledu usvajanja, sprovođenja i primene pravnih tekovina EU;

Uopšteno govoreći, Srbija je bez teškoća ispunila obaveze predviđene Prelaznim sporazumom i generalno postupa u skladu sa opredeljenjima preuzetim prema Sporazumu o stabilizaciji i pridruživanju. Šefovi država i vlada zemalja članica EU, usvojili su na zasedanju Evropskog saveta 1. i 2. marta 2012. godine u Briselu, zaključke i doneli odluku da se Srbiji dodeli status zemlje kandidata za članstvo u EU.

Koristeći iskustva iz najbolje prakse, koja se primenjuju u EU, Republika Srbija nastojće da prevaziđe postojeće sistemske prepreke i da u skladu sa svojim specifičnostima utvrdi prioritete delovanja, izvrši sveobuhvatne i korenite promene i ustroji postupanje državnih subjekata na granici u skladu sa pravilima i standardima EU.

2. STRUKTURA STRATEGIJE INTEGRISANOG UPRAVLJANJA GRANICOM U REPUBLICI SRBIJI

Strategija je dokument kojim Republika Srbija utvrđuje politiku u oblasti uspostavljanja sistema integrisanog upravljanja granicom, određuje okvire za izradu saglasnih i sinhronizovanih sektorskih strategija i planova implementacije, definiše uloge i odgovornosti državnih subjekata, identifikuje strategijske ciljeve i utvrđuje osnovne pravce akcije u procesu uspostavljanja i ostvarivanja dugoročne održivosti i stabilnosti uspostavljenog sistema integrisanog upravljanja granicom.

Raznolikost i složenost zadataka koji se obavljaju na granici, veliki broj zainteresovanih subjekata, potreba za bliskom saradnjom unutar službi, između službi i na međunarodnom nivou, veliki raskorak između stvarnog i

željenog stanja i drugi otežavajući faktori, imaju za posledicu to da bi sveobuhvatna strategija izgradnje sistema integrisanog upravljanja granicom trebalo da bude izuzetno složen i obiman dokument. Da bi se omogućio uvid u celinu problema i istovremeno izbegla opasnost gubitka važnih detalja, Strategija je strukturirana u tri nivoa: osnovni dokument, sektorske strategije i funkcionalne strategije, koji su osnova za izradu i donošenje Akcionog plana, koji će doneti Vlada.

2.1. Osnovni dokument - Strategija integrisanog upravljanja granicom u Republici Srbiji

Osnovni dokument Strategije utvrđuje okvire sistema integrisanog upravljanja granicom, uloge i odgovornosti graničnih službi, strategijske ciljeve na nacionalnom nivou i glavne pravce akcije, uključujući i obaveze pojedinih subjekata da izrade strategije integrisanog upravljanja granicom u sektoru za koji odgovaraju i učestvuju u izradi strategije implementacije određene funkcije za čije korišćenje su zainteresovane.

2.2. Sektorske strategije

Sektorske strategije graničnih službi treba da izvrše detaljnu analizu postojećeg stanja, uoče nedostatke i pruže konkretne predloge za postizanje realnih ciljeva, koji moraju da budu u skladu sa okvirima utvrđenim Osnovnim dokumentom Strategije i budu međusobno usklađene.

2.3. Funkcionalne strategije

Funkcionalne strategije u sistemu integrisanog upravljanja granicom, odnose se na oblasti u kojima postoji zajednički interes više graničnih službi. Kao takve, strategije treba da obezbede okvir za koordinirani razvoj i ostvarivanje te funkcije, uz optimalno korišćenje ograničenih nacionalnih resursa. U funkcije u sistemu integrisanog upravljanja granicom za koje je potrebno razviti odgovarajuće funkcionalne strategije spadaju: zajednička obuka, telekomunikacioni i informaciono-tehnološki sistemi, infrastruktura i oprema, ali ostaje prostor i za funkcionalno uređivanje i drugih oblasti.

3. EVROPSKI KONCEPT INTEGRISANOG UPRAVLJANJA GRANICAMA NA ZAPADNOM BALKANU

Integrisano upravljanje granicom podrazumeva uređenu saradnju svih službi prisutnih na graničnim prelazima (unutar, između i međunarodnu saradnju), kao i drugih državnih organa i institucija u cilju postizanja otvorenosti granice za kretanje lica i trgovinu i zatvorenosti granica za sve kriminalne i druge aktivnosti koje ugrožavaju stabilnost u regionu.

Koncept IUG na Zapadnom Balkanu je razvijen od strane Evropske komisije i nalazi se u "Uputstvu za IUG u zemljama Zapadnog Balkana" (oktobar 2004. godine i januar 2007. godine), koje služe kao osnova za dosledno sprovođenje aktivnosti vezanih za upravljanje granicama u regionu, a takođe daju smernice za razvoj nacionalne strategije IUG i akcionih planova.

Strategija IUG Republike Srbije blisko prati smernice EK za IUG i fokusira se na četiri glavne službe sa nadležnostima vezanim za granicu: Ministarstvo unutrašnjih poslova - Uprava granične policije, Ministarstvo finansija i privrede - Uprava carina, Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede - Uprava za zaštitu bilja, Granična fitosanitarna inspekcija i Uprava za veterinu, Granična veterinarska inspekcija, a upućuje i na veći broj drugih službi i operatora koji su aktivni u oblasti upravljanja granicama.

Redovni poslovi kontrole državne granice odnose se na lica, transportna sredstva i robu, što podrazumeva provere na graničnim prelazima, sprečavanje nekontrolisanog ulaza preko granica, uključujući i pitanja vezana za traženje azila i postupanje prema uhapšenim osobama bez dokumenata u skladu s međunarodnim poveljama i konvencijama.

U poslove kontrole državne granice spadaju i poslovi vezani za razne vidove bezbednosnih povreda granica, uključujući: sprečavanje krijumčarenja robe, droga, oružja i lica preko granica, opasnost od unošenja bolesti koje su zarazne za ljude, životinje i biljke, pojačana kontrola zbog pretnje koju predstavlja međunarodni terorizam, zaštita od radnji nezakonitog ometanja i druge. Njihovo suzbijanje zahteva širok spektar mera i stroge mehanizme kontrole. S druge strane, povećanje obima međunarodne trgovine, turizma, kulturne i obrazovne razmene zahteva otvorenije granice. Iz tog razloga granične službe moraju da stvore ravnotežu između strogih kontrola i sasvim otvorenih granica, a bliska saradnja različitih službi može doprineti stvaranju takve ravnoteže.

Deo ovih zadataka može se jasno dodeliti određenoj službi, ali uočljiva je i značajna zona preklapanja nadležnosti, naročito carinske službe i granične policije. U tim situacijama jasno definisane nadležnosti i profesionalna saradnja su preduslov za uspešno prevazilaženje izazova. I mada je granična bezbednost prevashodno odgovornost granične policije, svi organi imaju značajnu ulogu u postizanju pune bezbednosti na granici.

Efikasno upravljanje granicama i stvarna bezbednost granica su od izuzetne važnosti za regiju, ali i za Evropu u celini i ujedno važan faktor procesa stabilizacije i pridruživanja (PSP) koji zemlje u regionu vode u cilju evropskih integracija. Osnovni principi efikasnog upravljanja granicama u kontekstu evropskih standarda su:

- **Otvorenost granica za trgovinu i kretanje lica.** Granice moraju biti otvorene za regionalnu saradnju, saradnju unutar regiona i isto tako između regiona i EU. Otvorenost granica podrazumeva slobodnu trgovinu i kretanje ljudi, što su ključni faktori Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju, uz puno poštovanje ljudskih prava i sloboda.

- **Zatvorenost granica za sve kriminalne aktivnosti** i druge aktivnosti koje ugrožavaju stabilnost u regionu. Problemi u vezi sa krijumčarenjem svih vrsta, ilegalnim migracijama, terorizmom i organizovanim kriminalom se moraju rešavati u čitavom regionu, a posebno na granicama. Borba protiv kriminala, jačanje državnih institucija, a posebno pravosuđa i graničnih službi i uspostavljanje vladavine zakona su temelj napretka zemlje na putu ka evropskim integracijama.

EU je prenela kontrolu internog kretanja roba i lica sa graničnih prelaza na službe koje deluju na teritoriji svake od država članica. Istovremeno EU je definisala pravila i standarde u skladu s kojima se odvija prelaženje spoljnih granica EU. Sistem upravljanja spoljnim granicama EU se još uvek razvija, a sastoji se od pravila, najboljih praksi i preporuka, i nudi načine rešavanja operativnih potreba. Poslednje proširenje EU je premestilo spoljne granice unije na državne granice u regionu Zapadnog Balkana, tako da je većina zemalja u regionu, direktno suočena sa susedima koji primenjuju pravila EU o protoku roba i lica.

3.1. Integrisano upravljanje granicama na zapadnom Balkanu

Realna situacija na zapadnom Balkanu zahteva specifičan pristup integrisanom upravljanju granicama koji se najviše oslanja na koordinaciju i saradnju svih relevantnih službi i agencija uključenih u kontrolu granica, olakšavanje trgovine i saradnju u pograničnim regionima kako bi se izgradili efikasni, delotvorni i integrisani sistemi upravljanja granicama, sa ciljem ostvarenja zajedničkog zadatka stvaranja otvorenih, ali kontrolisanih i sigurnih granica.

Uz pomoć nekoliko nacionalnih programa i inicijativa većina zemalja na Zapadnom Balkanu uspostavila je okvir za IUG. Uprkos ovom napretku, moraju se preduzeti dalji naponi kako bi se u potpunosti implementirali standardi IUG na svim nivoima.

Pored aktivnosti na nacionalnom nivou neophodno je da se poboljša saradnja između zemalja u regionu Zapadnog Balkana, kao i sa susednim zemljama, koje su već članice EU.

Već postoje brojni multilateralni odnosi sa većinom zemalja u regionu, a potpisan je i čitav niz veoma važnih bilateralnih sporazuma, kojima se rešavaju ne samo pitanja neophodna u međudržavnim odnosima, već i veliki broj pitanja koja se odnose na položaj, mobilnost ili materijalne interese pravnih i fizičkih lica.

Fokusiranje na koncept IUG neophodno je za produbljivanje saradnje i u ovoj konkretnoj oblasti. Nekoliko problema u regionu su međusobno povezani, tako da se ne mogu efikasno rešiti samo od strane jedne zemlje, već sveobuhvatni pristup u regionu predstavlja jedinstveno rešenje. Pored toga, treba obezbediti da se standardi IUG primenjuju na isti način u svim zemljama u regionu.

3.2. Tri stuba evropskog koncepta integrisanog upravljanja granicom

IUG treba posmatrati kao široki paket aktivnosti usmerenih na rešavanje strateških i praktičnih izazova upravljanja granicama, a ne kao samostalne module koji nemaju nikakve uzročno-posledične veze jedan s drugim. Glavni oslonci IUG na zapadnom Balkanu su:

- saradnja unutar službi,
- saradnja između službi i
- međunarodna saradnja.

Saradnja unutar službi je saradnja u okviru ministarstava i službi nadležnih za pojedine zadatke. Saradnja unutar službi ima dva aspekta. Vertikalna saradnja se sastoji od saradnje različitih administrativnih nivoa, od ministarstva do jedinica koje rade na granici. Horizontalna saradnja unutar službi je potrebna na relaciji između pojedinih graničnih prelaza, kao i među kontrolnim stanicama unutar zemlje. Oba oblika saradnje zahtevaju jasnu podelu odgovornosti, aktivnu komunikaciju i uređen protok informacija.

U saradnji između službi, granične službe, kao i ministarstva i drugi organi odgovorni za ove službe, dužni su da obezbede adekvatnu saradnju i koordinaciju, što obuhvata svakodnevne operativne kontakte na graničnim prelazima (na formalnom i na neformalnom nivou) i proširuje se do usvajanja usklađenih srednjoročnih i dugoročnih strategija. Saradnja treba da dovede do optimalnog rešavanja praktičnih pitanja kao što su usklađivanje politike i prakse kada je to potrebno, razvoja i finansiranja novih infrastrukture, mogućnosti njihovog zajedničkog korišćenja i IT usluga, ali i razvoj zajedničke obuke za postojeće i nove službenike. Kao opšti mehanizmi saradnje između službi na granici i unutar zemlje, preporučuju se:

- Koordinacija na svim nivoima koja omogućava usklađeno delovanje graničnih službi sa jasno definisanim nadležnostima i procedurama i koju nadgleda Koordinaciono telo.
- Uspostavljanje kompatibilnih sistema i metodologija za razmenu informacija, koji poboljšavaju bezbednost granica i olakšavaju protok lica i roba.

Međunarodna saradnja se može podeliti na tri nivoa:

- Lokalna saradnja graničnih službi sa obe strane granice;
- Bilateralna saradnja među susednim državama i
- Multilateralna saradnja, usmerena na pitanja upravljanja granicama.

Bilateralna saradnja obuhvata kontakte između susednih zemalja vezane za pitanja statusa različitih graničnih prelaza, koordinaciju pograničnih patrola na obe strane granice, formiranje zajedničkih patrola, stvaranje zajedničkih kancelarija za vezu radi intenziviranja komunikacije i razmene informacija, kao i koordinaciju i saradnju po pitanjima infrastrukture i moguće stvaranje zajedničkih kontrola.

Multilateralna saradnja, usmerena na pitanja upravljanja granicama, je jedan od načina lakše razmene informacija, a može se proširiti i na zajedničku, operativnu saradnju i formiranje zajedničkih istražnih timova, što doprinosi delotvornijem sprečavanju prekograničnog kriminala. Napori uloženi u multilateralnu saradnju predstavljaju ujedno i ulaganje u dugoročnu pripremu zemalja za moguće pristupanje raznim EU sistemima.

3.3. Parametri sistema integrisanog upravljanja granicom na zapadnom Balkanu

Sistem IUG i njegovi pojedinačni elementi, sagledavaju se, razvijaju i prate preko sedam parametara:

- 1) Pravni i regulatorni okvir,
- 2) Institucionalni okvir,
- 3) Procedure,
- 4) Ljudski resursi i obuka,
- 5) Komunikacija i razmena informacija,
- 6) Infrastruktura i oprema,
- 7) Budžet.

Ovi parametri biće dosledno primenjivani kao atributi prikaza stanja i razvoja strategijskih ciljeva.

4. ISTORIJAT I GEOGRAFSKE KARAKTERISTIKE GRANICE

Nakon raspada SFRJ, 1992. godine je oformljena Savezna Republika Jugoslavija koja se sastojala od dve republike, Republike Srbije i Republike Crne Gore. Prvi korak ka restrukturiranju Savezne Republike Jugoslavije, bio je Beogradski sporazum, potpisan 14. marta 2002. godine, o restrukturiranju odnosa između Republike Srbije i Crne Gore. Ustavna povelja državne zajednice Srbija i Crna Gora, koja je zamenila SRJ prema uslovima Beogradskog sporazuma, usvojena je Početkom februara 2003. godine, čime je SRJ transformisana u državnu zajednicu Srbija i Crna Gora.

U skladu sa Rezolucijom 1244 Saveta bezbednosti Ujedinjenih nacija, od 1999. godine Kosovo i Metohija je pod direktnom upravom administracije Ujedinjenih nacija, uz poštovanje suvereniteta SRJ na Kosovu i Metohiji, a do donošenja odluke o njegovom konačnom pravnom statusu.

Republika Srbija u skladu sa polaznim osnovama za preuređenje odnosa Srbije i Crne Gore (Beogradski sporazum) i članom 60. Ustavne povelje Državne zajednice Srbija i Crna Gora postala je sledbenik Državne zajednice Srbija i Crna Gora i u celosti nasledila njen međunarodno - pravni subjektivitet i međunarodne dokumente, posebno Rezoluciju 1244 Saveta bezbednosti UN. Raspad Državne zajednice usledio je nakon referenduma održanog u maju i proglašenja nezavisnosti Crne Gore 3. juna 2006. godine. Od tog trenutka, faktički je i Republika Srbija stekla svoju punu državnost.

4.1. Geografske karakteristike

Republika Srbija obuhvata teritoriju od 88.361 km i graniči se sa osam država: Mađarskom, Rumunijom, Republikom Bugarskom, Republikom Makedonijom, Republikom Albanijom, Crnom Gorom, Bosnom i Hercegovinom i Republikom Hrvatskom. Ukupna dužina državne granice Republike Srbije iznosi 2.351,7 km, od čega:

Redni broj:	Zemlja	Dužina granice na vodi (km)		Dužina granice na kopnu (km)	Ukupna dužina granice (km)
1.	Mađarska	<i>Tisa</i>	4,70	4,70	170,01
2.	Rumunija	<i>Dunav Nera</i>	235,46	257,32	290,64
3.	Republika Bugarska	<i>Timok</i>	16,95	16,95	343,51
4.	Republika Makedonija	<i>Pčinja</i>	1,72	1,72	281,40
5.	Republika Albanija	<i>Beli Drim</i>	0,41	0,41	113,09

Sve strategije relevantne za sektor bezbednosti Srbije možete pronaći na sajtu BCBP.

6.	Crna Gora*	<i>Lim Ibar</i>	3,69 0,89	4,58	244,93	249,51
7.	Bosna i Hercegovina*	<i>Sava Drina</i>	32,56 228,48	261,04	102,17	363,21
8.	Republika Hrvatska*	<i>Dunav Studva Smogva</i>	138,38 8,99 3,25	150,62	108,69	259,31
Ukupna dužina granice Republike Srbije				697,34	1.654,44	2.351,78

* Državna granica Republike Srbije prema susednoj državi sa kojom nije potpisan ugovor o granici

Bliži opis geografskih karakteristika granice dat je u Prilogu 1, koji je odštampan uz ovu strategiju i čini njen sastavni deo.

Postoji uslovna podela na "stare" granice, nasleđene od SFRJ (Mađarska, Rumunija, Republika Bugarska i Republika Albanija) i "nove" granice nastale nakon raspada SFRJ i međunarodnog priznanja bivših jugoslovenskih republika kao novih država (Republika Makedonija, Bosna i Hercegovina, Republika Hrvatska i Crna Gora).

Zelena granica

Državna granica prema Mađarskoj, Rumuniji, Republici Bugarskoj i Republici Albaniji je u celini utvrđena, opisana i obeležena na odgovarajući način, bez spornih delova.

Granica prema Bosni i Hercegovini nije definisana, odnosno nije izvršeno razgraničenje, te se ista tretira kao aproksimativna. Proces razgraničenja sa Bosnom i Hercegovinom je započeo 2001. godine, formiranjem Međdržavne diplomatske komisije za državnu granicu između Savezne Republike Jugoslavije i Bosne i Hercegovine, a i dalje je u toku, pri čemu je više puta dolazilo do zastoja u radu zbog razlike u stavovima dve strane.

Proces razgraničenja sa Republikom Hrvatskom nije okončan, a katastarska granica se tretira kao aproksimativna. U cilju sprovođenja postupka razgraničenja, na osnovu Zaključka Vlade Republike Srbije od 29. decembra 2004. godine, osnovana je Međdržavna diplomatska komisija za identifikaciju - utvrđivanje granične linije i pripremu Ugovora o državnoj granici između Srbije i Crne Gore i Republike Hrvatske.

Granica sa Crnom Gorom nije identifikovana, već se tretira kao aproksimativna. Formirana je i Međdržavna diplomatska komisija za državnu granicu sa Crnom Gorom.

Granica sa Republikom Makedonijom je u potpunosti opisana, identifikovana i obeležena.

Na granici sa Republikom Albanijom, na delu državne granice sa Republikom Makedonijom, kao i na aerodromu "Priština", kontrolu prelaženja i obezbeđenja državne granice obavljaju pripadnici međunarodnih snaga stacioniranih na Kosovu i Metohiji u skladu sa Rezolucijom 1244 Saveta bezbednosti UN.

Plava granica

Prirodnu granicu Republike Srbije čine i tri međunarodne plovne reke, Dunav - prema Republici Hrvatskoj i Rumuniji; na kome je režim plovidbe regulisan Konvencijom o režimu plovidbe na Dunavu, Sava - prema Bosni i Hercegovini, na kojoj je režim plovidbe regulisan Okvirnim sporazumom o slivu reke Save sa Aneksima i Protokolom o režimu plovidbe i Tisa na kojoj je režim plovidbe regulisan bilateralnim sporazumom sa Mađarskom. Takođe, plavu granicu čini i reka Drina prema Bosni i Hercegovini, koja nije međunarodni plovni put osim u delu 0,00 rečnog kilometra do 15,00 rečnog kilometra, gde je plovidba slobodna za trgovačka plovila svih država.

Ukupna dužina granice na vodi iznosi 697,34 km, od čega sa Mađarskom iznosi 4,70 km, sa Rumunijom 257,32 km, sa Republikom Bugarskom 16,95 km, sa Republikom Makedonijom 1,72 km, sa Republikom Albanijom 0,41 km, sa Crnom Gorom 4,58 km, sa Bosnom i Hercegovinom 261,04 km i sa Republikom Hrvatskom 150,62 km.

4.2. Vrste i broj graničnih prelaza

Na području Republike Srbije otvorena su 93 granična prelaza računajući i 8 kontrolno-bezbednosnih punktova prema Crnoj Gori, od čega je 70 graničnih prelaza za međunarodni saobraćaj (40 drumskih, 14 železničkih, 4 aerodromska i 12 rečnih), 21 granični prelaz za pogranični saobraćaj, 2 granična prelaza za međudržavni saobraćaj.

Granični prelazi se mogu klasifikovati po više kriterijuma i to:

Vid saobraćaja		Vrste saobraćaja	
Prelaz	Broj prelaza	Prelaz	Broj prelaza
drumski saobraćaj	59	međunarodni saobraćaj	70
železnički saobraćaj	15	međudržavni saobraćaj	2
rečni saobraćaj	12	pogranični saobraćaj	21
vazdušni saobraćaj	4		
skelski saobraćaj	3		

Spisak graničnih prelaza sa nazivom, opisom vidova i vrsta saobraćaja, kao i službi prisutnih na graničnim prelazima, dat je u Prilogu 2, koji je odštampan uz ovu strategiju i čini njen sastavni deo.

5. SLUŽBE U SISTEMU INTEGRISANOG UPRAVLJANJA GRANICOM U REPUBLICI SRBIJI

Osnovni preduslov za primenu koncepta integrisanog upravljanja granicom u praksi je efikasna saradnja i koordinacija rada svih graničnih službi, kao i njihova saradnja sa drugim državnim organima, institucijama i međunarodnim subjektima.

Službe prisutne na granici su: Uprava granične policije Ministarstva unutrašnjih poslova, Uprava carina Ministarstva finansija i privrede i Uprava za veterinu - Granična veterinarska inspekcija i Uprava za zaštitu bilja - Granična fitosanitarna inspekcija Ministarstva poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede. Ove četiri granične službe svojim zajedničkim radom na granici treba da obezbede osnovne preduslove za efikasan sistem kontrole i nadzora granice. Svaki od ovih organa ima specifičan zadatak i ulogu u sistemu integrisanog upravljanja granicom, ali je najvažnije da se njihov rad uskladi i uspostave mehanizmi njihove saradnje.

5.1. Ministarstvo unutrašnjih poslova - Uprava granične policije

Uprava granične policije, kao organizaciona jedinica Ministarstva unutrašnjih poslova, sa svojim unutrašnjim organizacionim jedinicama uspostavljenim na centralnom (državnom), regionalnom i lokalnom nivou obavlja poslove kontrole prelaženja i obezbeđenja državne granice; preduzima mere suzbijanja prekograničnog kriminala - posebno ilegalnih migracija, trgovine ljudima, krijumčarenja opojnih droga, oružja, zabranjenih supstanci, suzbijanja korišćenja lažnih i falsifikovanih putnih isprava; kriminalističko-obaveštajne poslove; prikuplja i analizira kriminalističko-obaveštajne podatke u vezi sa prekograničnim kriminalom; ostvaruje potrebne i propisane nivoe različitih oblika međunarodne policijske prekogranične saradnje, na bilateralnoj ili multilateralnoj osnovi; prati kretanje međunarodnih izvršilaca krivičnih dela i terorista i preduzima mere prema njima; poslove u vezi sa kretanjem i boravkom stranaca; učestvuje u postupcima priznavanja azila; obavlja normativno pravne poslove, kontrolu zakonitosti u radu i poslove logistike, kao i druge poslove propisane zakonom.

5.2. Ministarstvo finansija i privrede - Uprava carina

Uprava carina, kao organ uprave u sastavu Ministarstva finansija i privrede sprovodi mere carinskog nadzora i kontrole nad carinskom robom; sprovodi carinski postupak; vrši obračun i naplatu carine, drugih uvoznih dažbina, poreza na dodatu vrednost i akcize za robu koja se uvozi; sprovodi preventivnu i naknadnu kontrolu, zasnovanu na principu selektivnosti i analize rizika; sprovodi zakonom predviđen postupak u cilju otkrivanja carinskih prekršaja i krivičnih dela; vodi prvostepeni i drugostepeni upravni postupak; vrši devizno-valutnu kontrolu unošenja i iznošenja dinarskih i deviznih sredstava u međunarodnom putničkom i pograničnom prometu sa inostranstvom; vrši kontrolu unošenja, iznošenja i tranzita robe za koju su propisane posebne mere radi sigurnosti (robe dvostruke namene, supstanci koje oštećuju ozonski omotač, otpada itd.), zaštićenih biljnih i životinjskih vrsta, nacionalnog blaga koje ima istorijsku, umetničku ili arheološku vrednost, zaštite prava intelektualne svojine i drugo; obrađuje ili statistički prati podatke o uvozu i izvozu; obezbeđuje budžetska sredstva za izgradnju, rekonstrukciju, adaptaciju i sanaciju objekata na graničnim prelazima i za održavanje graničnih prelaza, izvodi radove na graničnim prelazima za sve granične službe iz budžetskih sredstava koja se opredeljuju Upravi carina i obavlja i druge poslove u skladu sa zakonom i drugim propisima.

5.3. Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede

Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede preko svojih inspeksijskih službi na granici i unutar zemlje (Granična veterinarska inspekcija - Uprava za veterinu i Granična fitosanitarna inspekcija - Uprava za zaštitu bilja) nadležno je za prekogranični promet bilja, životinja i poljoprivrednih prehrambenih proizvoda biljnog i životinjskog porekla.

Granična veterinarska inspekcija

Uprava za veterinu, kao organ uprave u okviru Ministarstva poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede, obavlja poslove državne uprave i stručne poslove upravljanja sistemom zaštite zdravlja i dobrobiti životinja, bezbednosti i kvaliteta hrane životinjskog porekla i hrane za životinje i zaštite zdravlja ljudi. Obavlja poslove veterinarsko-sanitarne kontrole na graničnim prelazima, u uvozu i provozu životinja, proizvoda životinjskog porekla, hrane životinjskog porekla, hrane za životinje i medicinskih sredstava i pratećih predmeta, kao i druge poslove u skladu sa zakonom i drugim propisima.

Granična fitosanitarna inspekcija

Uprava za zaštitu bilja, kao organ uprave u okviru Ministarstva poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede, obavlja poslove: državne uprave i stručne poslove upravljanja fitosanitarnim sistemom Republike Srbije; procene rizika od unosa, pojave i širenja štetnih organizama; razvoja sistema brzog upozoravanja; kontrole i pregleda bilja, biljnih proizvoda, sredstava za zaštitu i ishranu bilja pri uvozu i izvozu kao i u tranzitu sa pretovarom; nadzora nad proizvodnjom, prometom i korišćenjem semena, sadnog materijala, sredstva za zaštitu i ishranu bilja i obavlja i druge poslove u skladu sa zakonom i drugim propisima.

5.4. Sistemska podrška

Složenost zadataka koji se obavljaju na granici, zahteva podršku drugih državnih organa i institucija radu graničnih službi. Da bi se uspostavio i održao sistem IUG kompatibilan sa evropskim modelima i standardima, neophodno je uključiti:

- **Ministarstvo odbrane** nadležno za poslove odbrane koje, između ostalog, obavlja poslove koji se odnose na procenu rizika i pretnji bezbednosti zemlje, kao što su: terorizam, organizovani kriminal, korupcija, elementarne nepogode, tehničko-tehnološke i druge nesreće i opasnosti;

- **Ministarstvo spoljnih poslova** koje obuhvata diplomatsko-konzularna predstavništva koja su, između ostalog nadležna i za izdavanje viza stranim državljanima koji nameravaju da borave na teritoriji Republike Srbije ili tranzitiraju preko teritorije Republike Srbije. Takođe, ovo ministarstvo u saradnji sa drugim organima državne uprave je nadležno za vođenje pregovora i zaključivanje sporazuma sa susednim zemljama o državnoj granici, kao i za zaključivanje i primenu bilateralnih sporazuma o obeležavanju, obnavljanju i održavanju granične linije i graničnih oznaka na utvrđenim državnim granicama i izrađuje i čuva dokumentaciju o državnoj granici;

- **Ministarstvo zdravlja** između ostalog, obavlja poslove koji se odnose na zdravstveni i sanitarni nadzor u cilju zaštite stanovništva od zaraznih i nezaraznih bolesti, zdravstvene ispravnosti namirnica i predmeta opšte upotrebe u proizvodnji i prometu. Ovi poslovi se obavljaju u okviru sanitarnog inspekcijskog nadzora granice, odnosno na drugim mestima gde se vrši carinjenje, kontrola zdravstvene ispravnosti životnih namirnica i predmeta opšte upotrebe koji se uvoze, kontrola putnika i prevoznih sredstava u međunarodnom saobraćaju, radi sprečavanja unošenja i širenja zaraznih bolesti i nadzora nad sprovođenjem propisanih mera u oblasti zaštite stanovništva od zaraznih bolesti. Takođe, Ministarstvo zdravlja je nadležno i za inspekciju u oblasti proizvodnje i prometa opojnih droga i prekursora (sastava) nedozvoljenih droga, kao i vođenje baze podataka o subjektima proizvodnje, prometa, uvoza, izvoza i tranzita u oblasti opojnih droga i prekursora. U nadležnosti Ministarstva zdravlja je i utvrđivanje sanitarno-higijenskih i zdravstvenih uslova objekata pod sanitarnim nadzorom u postupcima izgradnje ili rekonstrukcije i redovnu kontrolu nad tim objektima, kao i sanitarni nadzor na državnoj granici;

- **Ministarstvo saobraćaja** koje u svom sastavu ima veći broj sektora koji pružaju podršku IUG i koji imaju nadležnost u ovoj oblasti, pre svega u položaju stranih prevoznika u prevozu robe i putnika na teritoriji Republike Srbije, na plovne puteve na vodama na kojima važi međunarodni i međudržavni režim plovidbe i dr. U okviru Sektora za vodni saobraćaj i bezbednost plovidbe nalaze se organizacione jedinice lučke kapetanije, koje su pored ostalog zadužene za kontrolu odvijanja međunarodnog saobraćaja na međunarodnim plovnim putevima. Takođe, Sektor za drumski transport i Sektor za vazdušni saobraćaj imaju značajnu ulogu u kontroli prekograničnog saobraćaja, jer preko svojih inspekcijskih organa kontrolišu prevoz putnika i robe preko graničnih prelaza. Sektor za železnice i intermodalni transport ima značajnu ulogu u odvijanju međunarodnog železničkog saobraćaja. Za odvijanje graničnog saobraćaja između dve države potrebno je postojanje bilateralnog ugovora, odnosno sporazuma. Ukoliko sporazum ne postoji, nadležno ministarstvo za poslove saobraćaja, u ovom slučaju Ministarstvo saobraćaja pokreće proceduru za njegovo zaključenje (sopstvena inicijativa ili inicijativa druge strane za regulisanje obavljanja graničnog saobraćaja). Ministarstvo saobraćaja koordinira rad drugih nadležnih državnih graničnih organa na izradi sporazuma o regulisanju graničnog saobraćaja (za sve vidove saobraćaja), priprema nacрте sporazuma i predloge osnova za vođenje pregovora, kao i ostale materijale neophodne za započinjanje pregovora sa drugom državom radi zaključivanja bilateralnog sporazuma o regulisanju graničnog saobraćaja. Ministarstvo saobraćaja obavlja i poslove državne uprave koji se odnose na utvrđivanje uslova za izgradnju objekata i saobraćajnih linija (npr. puteva, železnica), uključujući i one na graničnim prelazima;

- **Ministarstvo spoljne i unutrašnje trgovine i telekomunikacija** koje je između ostalog odgovorno za bržu harmonizaciju sa propisima EU i efikasniju primenu Zakona o telekomunikacijama za upotpunjavanje zakonskog okvira i sprovođenje zakona u oblasti informacionih komunikacionih tehnologija (IKT) i poštanskih usluga. Osim

toga, uvodi novi elektronski servis za privredu i građane. Još jedan zadatak je realizacija projekta elektronske uprave, uz primenu principa jednog šaltera. To razvija domaće tržište informacionih i komunikacionih tehnologija i jača poziciju domaće privrede u ovoj grani, razvoj i funkcionisanje informaciono-komunikacione infrastrukture, unapređenje, razvoj i funkcionisanje informacionih sistema državnih organa, teritorijalne autonomije, lokalne samouprave i javnih službi; primenu i korišćenje interneta u radu državnih organa, teritorijalne autonomije, lokalne samouprave i javnih službi; razvoj i primenu standarda u uvođenju informaciono-komunikacionih tehnologija u državnim organima, organima teritorijalne autonomije, lokalne samouprave i javnim službama;

- **Ministarstvo pravde i državne uprave** čija uloga u procesu IUG je unapređenje saradnje sa državnim graničnim službama, posebno za svrhe istrage i krivičnog gonjenja kao i na bilateralnom, regionalnom i međunarodnom nivou, primenom bilateralnih i multilateralnih konvencija kojima je regulisana pogranična saradnja; Ministarstvo pravde i državne uprave obavlja poslove državne uprave koji se odnose i na: pripremu propisa o ljudskim i manjinskim pravima, kao i druge poslove određene zakonom;

- **Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede** obavlja poslove državne uprave koji se odnose na: predlaganje sistemskih rešenja i mera zaštite pri uvozu poljoprivrednih i prehrambenih proizvoda; zaštitu i korišćenje poljoprivrednog zemljišta; kontrolu kvaliteta poljoprivrednih proizvoda i prehrambenih proizvoda, vina, alkoholnih i bezalkoholnih pića, voćnih sokova, koncentrisanih voćnih sokova, voćnih nektara, voćnih sokova u prahu, mineralnih voda, etanola, duvana i proizvoda od duvana u unutrašnjem i spoljnom prometu; proizvodnju, sertifikaciju i kontrolu kvaliteta i prometa semena i sadnog materijala; priznavanje i zaštitu sorti bilja i rasa domaćih životinja; utvrđivanje ispunjenosti uslova, procenu rizika i sprovođenje mera kontrole vezanih za biološku sigurnost kod ograničene upotrebe, uvođenja u proizvodnju, stavljanje u promet i uvoz genetički modifikovanih organizama; očuvanje i održivo korišćenje biljnih i životinjskih genetičkih resursa za hranu i poljoprivredu.

Uprava za veterinu, kao organ uprave u sastavu Ministarstva poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede, obavlja poslove državne uprave i stručne poslove koji se odnose na: zdravstvenu zaštitu životinja; veterinarsku i sanitarnu kontrolu u proizvodnji i u unutrašnjem i spoljnom prometu životinja, proizvoda, sirovina i otpadaka životinjskog porekla, semena za veštačko osemenjivanje, oplođenih jajnih ćelija za oplođavanje životinja, embriona i drugih organizama i predmeta kojima se može preneti zarazna bolest, hrane za životinje i komponenti za proizvodnju hrane za životinje; registraciju i kontrolu rada objekata za proizvodnju namirnica životinjskog porekla (klanice, mlekare i dr.); kontrolu proizvodnje i unutrašnji i spoljni promet lekova i bioloških sredstava za upotrebu u veterini, kao i druge poslove određene zakonom.

Uprava za zaštitu bilja, kao organ uprave u sastavu Ministarstva poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede, obavlja poslove državne uprave i stručne poslove koji se odnose na: zaštitu bilja od zaraznih bolesti i štetočina; kontrolu sredstava za zaštitu bilja i đubriva u proizvodnji, unutrašnjem i spoljnom prometu; kontrolu primene sredstava za zaštitu bilja; proizvodnju i registraciju sredstava za zaštitu bilja i ishranu bilja; fitosanitarni nadzor i inspekciju u unutrašnjem i spoljnom prometu bilja, semena i sadnog materijala, kao i druge poslove određene zakonom.

Republička direkcija za vode, kao organ uprave u sastavu Ministarstva poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede, obavlja poslove državne uprave i stručne poslove koji se odnose na uređenje vodnih režima; praćenje i održavanje režima voda koji čine i presecaju granicu Republike Srbije; inspeksijski nadzor u oblasti vodoprivrede koji se obavlja u skladu sa zakonom, kao i druge poslove određene zakonom.

Uprava za šume, kao organ uprave u sastavu Ministarstva poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede, obavlja poslove državne uprave i stručne poslove koji se odnose na: sprovođenje mera zaštite šuma i divljači; kontrolu semena i sadnog materijala u šumarstvu; inspeksijski nadzor u oblasti šumarstva i lovstva koji se obavlja u skladu sa zakonom, kao i druge poslove određene zakonom;

- **Ministarstvo regionalnog razvoja i lokalne samouprave** obavlja poslove državne uprave koji se odnose na: regionalni razvoj; analizu raspoloživih resursa i potencijala za lokalni, regionalni i nacionalni razvoj; koordinisanje i usmeravanje aktivnosti koje podstiču regionalni razvoj; podsticanje međuopštinske, međuregionalne, prekogranične i međunarodne saradnje; teritorijalnu organizaciju Republike Srbije. Ministarstvo za regionalni razvoj i lokalnu samoupravu obavlja poslove državne uprave koji se odnose i na: stvaranje uslova za pristup i realizaciju projekata iz delokruga tog ministarstva koji se finansiraju iz sredstava predpristupnih fondova Evropske unije, donacija i drugih oblika razvojne pomoći; planiranje, programiranje i predlaganje razvojnih projekata iz oblasti lokalnog i regionalnog razvoja i projekata od interesa za Republiku Srbiju. Ministarstvo za regionalni razvoj i lokalnu samoupravu obavlja poslove državne uprave koji se odnose i na: realizaciju infrastrukturnih projekata od regionalnog i lokalnog značaja koji se finansiraju ili kofinansiraju sredstvima Republike Srbije, donacijama, iz sredstava predpristupnih fondova Evropske unije i međunarodnih zajmova; izgradnju poslovne i komunalne infrastrukture; sistem, razvoj i unapređenje projekata; saradnju i koordinaciju sa organima autonomnih pokrajina i organima opština, gradova i gradskih opština u realizaciji infrastrukturnih projekata; međuprojektnu koordinaciju; kao i druge poslove određene zakonom;

- **Ministarstvo energetike, razvoja i zaštite životne sredine** obavlja poslove državne uprave koji se odnose na: energetiku; energetske bilans Republike Srbije; naftnu i gasnu privredu; strategiju i politiku energetske bezbednosti, izradu godišnjih i srednjoročnih programa energetske bezbednosti i obezbeđivanja materijalnih i drugih uslova za realizaciju tih programa; bezbedan cevovodni transport gasovitih i tečnih ugljovodonika; nuklearna energetska postrojenja čija je namena proizvodnja električne, odnosno toplotne energije, proizvodnju, korišćenje i odlaganje radioaktivnih materijala u tim objektima; preduzimanje mera radi obezbeđivanja uslova za funkcionisanje javnih preduzeća u oblastima za koje je Ministarstvo obrazovano; nadzor u oblastima iz delokruga Ministarstva, kao i druge poslove određene zakonom.

Ministarstvo energetike, razvoja i zaštite životne sredine obavlja poslove državne uprave koji se odnose i na: osnove zaštite životne sredine; sistem zaštite i unapređenja životne sredine; inspeksijski nadzor u oblasti zaštite životne sredine; primenu rezultata naučnih i tehnoloških istraživanja i istraživanja razvoja u oblasti energetike i životne sredine; sprovođenje Konvencije o učešću javnosti, dostupnosti informacija i pravu na pravnu zaštitu u oblasti životne sredine; zaštitu prirode; zaštitu vazduha; zaštitu ozonskog omotača; klimatske promene; prekogranično zagađenje vazduha i vode; zaštitu voda od zagađivanja radi sprečavanja pogoršanja kvaliteta površinskih i podzemnih voda; utvrđivanje i sprovođenje zaštite prirodnih celina od značaja za Republiku Srbiju; utvrđivanje uslova zaštite životne sredine u planiranju prostora i izgradnji objekata; zaštitu od velikog hemijskog udesa i učešće u reagovanju u slučaju hemijskih udesa; zaštitu od buke i vibracija; zaštitu od jonizujućeg i nejonizujućeg zračenja; upravljanje hemikalijama i biocidnim proizvodima; sprovođenje Konvencije o hemijskom oružju u skladu sa zakonom; upravljanje otpadom, izuzev radioaktivnim otpadom; odobravanje prekograničnog prometa otpada i zaštićenih biljnih i životinjskih vrsta, kao i druge poslove određene zakonom.

Agencija za zaštitu životne sredine, kao organ uprave u sastavu Ministarstva energetike, razvoja i zaštite životne sredine sa svojstvom pravnog lica, obavlja poslove državne uprave koji se odnose na: razvoj, usklađivanje i vođenje nacionalnog informacionog sistema zaštite životne sredine (praćenje stanja činilaca životne sredine kroz indikatore životne sredine; registar zagađujućih materija i dr.); sprovođenje državnog monitoringa kvaliteta vazduha i voda, uključujući sprovođenje propisanih i usaglašenih programa za kontrolu kvaliteta vazduha, površinskih voda i podzemnih voda prve izdani i padavina; upravljanje Nacionalnom laboratorijom; prikupljanje i objedinjavanje podataka o životnoj sredini, njihovu obradu i izradu izveštaja o stanju životne sredine i sprovođenju politike zaštite životne sredine; razvoj postupaka za obradu podataka o životnoj sredini i njihovu procenu; vođenje podataka o najboljim dostupnim tehnikama i praksama i njihovoj primeni u oblasti zaštite životne sredine; saradnju sa Evropskom agencijom za zaštitu životne sredine (EEA) i Evropskom mrežom za informacije i posmatranje (EIONET), kao i druge poslove određene zakonom;

- **Ministarstvo građevinarstva i urbanizma** koje između ostalog obavlja poslove koji se odnose na građevinarstvo, građevinsko zemljište, urbanizam, utvrđuje uslove za izgradnju objekata, vodi poslove inženjerske geodezije, kontroliše usklađenost Planova detaljne regulacije graničnih prelaza sa prostornim planovima, izdaje lokacijsku dozvolu, vrši reviziju Studije opravdanosti sa Idejnim projektom, izdaje građevinsku dozvolu, vrši inspeksijski nadzor nad poslovima i radovima izgradnje graničnih prelaza i izdaje upotrebnu dozvolu;

- **Ministarstvo rada, zapošljavanja i socijalne politike** koje u cilju bolje i efikasnije kontrole ulaska stranaca na teritoriju Republike Srbije radi zapošljavanja, obavlja poslove državne uprave koji se između ostalog odnose na zapošljavanje stranih državljana na teritoriji Republike Srbije, primenu međunarodnih konvencija i drugih međunarodnih dokumenata u oblasti rada i migracija;

- **Kancelariju za evropske integracije** koja je služba Vlade, a bavi se poslovima koji se odnose na evropske integracije i pruža stručnu pomoć Vladi i ministarstvima i posebnim organizacijama u usklađivanju propisa sa propisima EU;

- **Republički zavod za statistiku** koji obavlja stručne poslove koji se odnose na prikupljanje, obradu, statističku analizu i objavljivanje statističkih podataka;

- **Republički geodetski zavod** koji izrađuje državni premer i katastre, upisuje prava na nepokretnosti i njihovu obnovu i održavanje;

- **Republičku direkciju za imovinu Republike Srbije** koja vodi jedinstvenu evidenciju o nepokretnostima i zbirnu evidenciju pokretnih stvari u državnoj svojini i obavlja stručne poslove koji se odnose na pribavljanje, otuđenje, davanje na korišćenje, odnosno u zakup nepokretnosti u državnoj svojini i drugo, što je posebno važno kada su u pitanju svojinskopravni odnosi na graničnim prelazima;

- **Direktorat civilnog vazduhoplovstva Republike Srbije**, pored ostalog, donosi propise iz oblasti obezbeđivanja u vazduhoplovstvu, upravne akte i javne isprave na koje je ovlašćen Zakonom o vazdušnom saobraćaju ("Službeni glasnik RS", br. 73/10, 57/11 i 93/12) i vrši proveru, kao i inspeksijski nadzor nad sprovođenjem tog zakona, podzakonskih akata donetih na osnovu Zakona, međunarodnih akata i prihvaćenih domaćih i međunarodnih standarda i preporučene prakse i u oblasti obezbeđivanja. Vršeci inspeksijski nadzor, Direktorat nadzire primenu mera obezbeđivanja u vazduhoplovstvu, uključujući kontrolu pristupa za lica i vozila prema zahtevima sadržanim u Nacionalnom programu za obezbeđivanje u vazduhoplovstvu Republike Srbije.

Shodno ovlašćenjima propisanim Zakonom, podzakonskim aktima i Nacionalnim programom, a na osnovu procenjenog nivoa pretnje, u saradnji sa organima, organizacijama i drugim subjektima, Direktorat određuje mere obezbeđivanja u vazduhoplovstvu koje se primenjuju u skladu sa matricom rizika, a odnose se na granice između uspostavljenih zona na aerodromu, zaštitu i kontrolu svih prolaza, kontrolu pristupa u obezbeđivano restriktivnu zonu, sistem propusnica za lica i vozila i mere koje se odnose na pregled obezbeđivanja.

U skladu sa propisanim ovlašćenjima Direktorat, u okviru aktivnosti za obezbeđivanje aerodroma, propisuje zahteve koji se odnose na uspostavljanje zona na aerodromu, zahteve koji se odnose na granice između njih, zahteve koji se odnose na kontrolu pristupa lica i vozila kontrolisanoj i obezbeđivano-restriktivnoj zoni i zahteve koji se tiču dokumenata koja moraju da poseduju lica i propusnica za vozila i za njihovu proveru, kako bi se dozvolio pristup kontrolisanoj i obezbeđivano-restriktivnoj zoni.

Direktorat daje prethodnu saglasnost operateru aerodroma koji se koristi za javni avio prevoz i operateru opšteg aerodroma koji su dužni da odrede obezbeđivano-restriktivnu zonu, službene prolaze i prolaze za putnike, proverava i odobrava programe za obezbeđivanje u vazduhoplovstvu operatera aerodroma, avio-prevozilaca i ostalih subjekata koji su odgovorni za sprovođenje mera obezbeđivanja u vazduhoplovstvu i obezbeđuje primenu

odgovarajućih standarda obezbeđivanja koji se zahtevaju pri projektovanju i izgradnji novih objekata na aerodromima i rekonstrukciji postojećih, u cilju optimalne primene mera obezbeđivanja u vazduhoplovstvu.

6. PRIKAZ STANJA INTEGRISANOG UPRAVLJANJA GRANICAMA U REPUBLICI SRBIJI

6.1. Saradnja unutar službi

Ministarstvo unutrašnjih poslova - Uprava granične policije

U okviru Ministarstva unutrašnjih poslova, ostvaruje se kontinuirana saradnja granične policije sa ostalim organizacionim jedinicama Ministarstva unutrašnjih poslova, koje su u skladu sa svojim nadležnostima uključene u aktivnosti kontrole i obezbeđenja državne granice, naročito u oblasti sprečavanja prekograničnih kriminalnih aktivnosti i postupanja protiv počinioca krivičnih dela.

Na lokalnom nivou, odnosi saradnje ostvaruju se na nivou stanica granične policije i ogledaju se kroz razmenu podataka i informacija o bezbednosno interesantnim pojavama i događajima. Stanice granične policije zadužene za kontrolu prelaženja i obezbeđenja državne granice ostvaruju saradnju i sa različitim organizacionim jedinicama područnih policijskih uprava u skladu sa nadležnostima. Saradnja sa drugim organizacionim jedinicama u sedištu Ministarstva odvija se prekog regionalnih centara granične policije i Uprave u sedištu Ministarstva.

Ministarstvo finansija i privrede - Uprava carina

Aktivnosti carinske službe su veoma obimne i specifične i podrazumevaju učešće svih organizacionih jedinica carinske službe. U cilju efikasnog poslovanja, a posebno u kontekstu integrisanog upravljanja granicom, pored koordinacije svih carinskih subjekata, neophodno je unaprediti saradnju sa ostalim organizacionim jedinicama Ministarstva finansija i privrede.

Sa tim u vezi, u okviru Ministarstva finansija i privrede potpisani su sporazumi o razmeni podataka sa Poreskom upravom, Upravom za sprečavanje pranja novca, Sektorom za deviznu inspekciju i Upravom za trezor. Ovi sporazumi regulišu razmenu podataka i obaveštenja, a dogovorena je sadržina i dinamika te razmene u oba smera.

Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede

Pravilnikom o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji radnih mesta postavljen je okvir za saradnju između organizacionih jedinica u okviru Ministarstva.

U cilju efikasnog i ekonomičnog upravljanja granicom neophodno je izraditi procedure saradnje između svih sektora i uprava Ministarstva, i harmonizovati procedure saradnje, ubrzati protok informacija i učiniti ih dostupnim svim zainteresovanim stranama.

6.2. Saradnja i koordinacija između službi

Zakon o državnoj upravi daje opšte okvire za saradnju između organa državne uprave, na osnovu kojih se mogu precizirati procedure. Na graničnim prelazima se ostvaruju dnevni, periodični i vanredni (hitni) radni kontakti.

Pored pravnog osnova, 2009. godine potpisan je Sporazum o saradnji u oblasti integrisanog upravljanja granicom, između Ministarstva unutrašnjih poslova, Ministarstva finansija, Ministarstva poljoprivrede, trgovine, šumarstva i vodoprivrede i Ministarstva za infrastrukturu. Ovaj sporazum pokriva sledeće:

- 1) usklađivanje rada i koordinaciju aktivnosti u oblasti kontrole granica i unapređenje saradnje na centralnom, regionalnom i lokalnom nivou;
- 2) razmenu informacija;
- 3) međusobnu stručnu i tehničku pomoć;
- 4) zajedničku analizu rizika;
- 5) organizovanje zajedničkih akcija i drugih aktivnosti;
- 6) uspostavljanje zajedničkih operativnih i stručnih timova u cilju rešavanja pojedinačnih slučajeva;
- 7) razvoj zajedničkih standarda, tehničkih kriterijuma i usklađivanje procedura, posebno u vezi informacionih sistema;
- 8) zajedničku upotrebu opreme;
- 9) zajedničko stručno obrazovanje i obuku za ovlašćene službenike;
- 10) delovanje u vanrednim situacijama;
- 11) međunarodnu saradnju i
- 12) druge oblike saradnje.

Sporazum svojim članom 8. predviđa i zaključivanje, od strane graničnih službi, Protokola o procedurama za razmenu informacija. Osim toga, strukture koordinacija između uključenih službi su uspostavljene na centralnom, kao i na regionalnom i lokalnom nivou (vidi odeljak 8. "Koordinacione strukture i mehanizmi").

Ova saradnja u oblasti IUG, ukoliko se ukaže potreba, biće proširena i na druga ministarstva radi angažovanja njihovih stručnjaka u pomenutim radnim podgrupama za pojedine oblasti (npr. Ministarstvo spoljnih poslova, Ministarstvo odbrane, pravosudni organi, odeljenja lokalne samouprave itd.).

6.3. Međunarodna saradnja

Međunarodna saradnja graničnih i drugih službi odvija se na lokalnom, regionalnom i centralnom nivou i kroz aktivnosti predviđene bilateralnim i multilateralnim sporazumima.

Saradnja se odvija kroz održavanje redovnih sastanaka i po potrebi vanrednih kontakata, elektronsku razmenu carinskih podataka i slične aktivnosti. Poseban vid saradnje predstavlja održavanje sastanaka lokalnih, odnosno sektorskih mešovityh graničnih komisija, kao i glavnih komisija za rešavanje graničnih incidenata i povreda državne granice.

Okviri bilateralne i multilateralne međunarodne saradnje postavljeni su sporazumima koji regulišu saradnju graničnih i drugih nadležnih službi u različitim oblastima, kao što su: rešavanje graničnih incidenata i povreda državne granice, međunarodni saobraćaj, vizni režim, spoljnotrgovinski promet roba, administrativna saradnja i pružanje tehničke pomoći u carinskim pitanjima, pitanjima karantina, zaštite bilja i životinja i drugim. Takođe, navedeni oblici saradnje sprovode se i kroz učešće naše države u različitim međunarodnim organizacijama i regionalnim inicijativama.

Međunarodna saradnja postoji i odvija se vrlo aktivno, a zakonska regulativa dozvoljava sve potpuniju saradnju u oblasti graničnih poslova. Zaključuje se sve više sporazuma o konkretnoj saradnji sa susednim zemljama. Takođe, saradnja se sve više formalizuje kroz odgovarajuće institucije, a sačinjavaju se i uputstva, procedure i sredstva za njeno odvijanje.

6.4. Pravni i regulatorni okvir

Kao što je navedeno u smernicama za IUG, službe koje su odgovorne za upravljanje granicama treba da funkcionišu u okviru jasno definisanog zakonskog okvira, jasno utvrđenih ovlašćenja, dužnosti i odgovornosti agencija i njihovih zaposlenih. U isto vreme, podela prava i odgovornosti na različitim nivoima i između službi uključenih u upravljanje granicama treba da bude jasno navedena u zakonodavstvu, kako bi omogućila nesmetano funkcionisanje pouzdanog sistema kontrole. Pored toga, granične službe treba da pripreme i zaključe sporazume koji omogućavaju poboljšanu saradnju sa državnim organima i drugim zainteresovanim stranama vezanim za njihovu oblast rada.

Rad graničnih službi je preciziran zakonskim i podzakonskim propisima koji regulišu aktivnosti i odgovornost graničnih službi, kao i prava i dužnosti građana u vezi sa prelazanjem državne granice i protokom roba i kapitala.

Značajan deo ove materije regulisan je nizom bilateralnih i multilateralnih sporazuma koji regulišu različite oblasti, kao što su: svi oblici međunarodnog saobraćaja, vizni režim, carinske konvencije, spoljna trgovina, karantin i zaštita životinja i bilja, i druge.

U okviru unutrašnjeg zakonodavstva neke od graničnih službi još uvek, mada sve manje, primenjuju određene zakone i podzakonske propise koji su doneti pre više decenija. Propisi iz ovog perioda u velikoj meri sadrže odredbe koje su prevaziđene i neprimenjive u novonastalim društvenim i ekonomskim okolnostima. Takođe, neophodno je revidirati pojedine međunarodne sporazume, koji su zastareli i čija primena ne odgovara stvarnim potrebama i životnim situacijama zbog kojih su i bili zaključeni.

Neophodno je nastaviti sa usklađivanjem pravne regulative sa propisima EU, kao i sa pravilima i principima Svetske trgovinske organizacije.

Pregled propisa od značaja za IUG dat je u Prilogu 3, koji je odštampan uz ovu strategiju i čini njen sastavni deo.

6.5. Organizacija i upravljanje

U pogledu organizacije rada na poslovima koje granične službe obavljaju na granicama, određene grupe zadataka se mogu relativno jednostavno poveriti u nadležnost jednoj od četiri glavne granične službe. Sa druge strane, pojedini poslovi obavljaju se u saradnji između graničnih službi. Npr. granična policija vrši kontrolu kretanja ljudi i putnih isprava, ali pored toga vrši i deo kontrole vozila, što je takođe u nadležnosti carine. Carina, sa druge strane, kontrolu robe u određenim slučajevima vrši u saradnji sa veterinarskim i fitosanitarnim službama.

U uslovima povećanog obima međunarodne trgovine i turizma od graničnih službi se zahteva sve efikasniji rad kako ne bi predstavljale prepreku za protok ljudi, roba i kapitala. Sa druge strane, porast prekograničnog kriminala i pretnje međunarodnog terorizma i međunarodnog organizovanog kriminala predstavljaju bezbednosne izazove i rizike na koje država mora jasno da odgovori na samoj granici.

Zbog toga, rukovođenje graničnim službama i njihova organizacija i položaj u sistemu državne uprave treba da budu postavljeni na osnovama koje su u skladu sa konceptom integrisanog upravljanja granicom. Organizacija

[Sve strategije relevantne za sektor bezbednosti Srbije možete pronaći na sajtu BCBP.](#)

ovih službi treba istovremeno da obezbedi jasnu podelu nadležnosti i bude dovoljno fleksibilna da odgovori na stalne promene u njihovom okruženju.

Treba predvideti koordinacione strukture koje će da podrže saradnju svih službi zaduženih za sprovođenje zakona, a naročito onih koje su uključene u oblast upravljanja granicom, kao i međunarodnu saradnju na svim nivoima (naročito sa susjednim zemljama), u cilju nadgledanja i sprovođenja aktuelne strategije i relevantnog akcionog plana, ali i za operativne svrhe (zajedničke granične kontakt kancelarije, mreža oficira za vezu itd.). Pored navedenog, treba predvideti i uspostavljanje zajedničkih mobilnih jedinica. Uspostaviti, takođe, i četvorostepeni model kontrole pristupa teritoriji Republike Srbije (mere koje se preduzimaju u trećim zemljama, saradnja sa susjednim zemljama, granična kontrola na državnoj granici i mere na čitavoj teritoriji Republike Srbije).

Na osnovu dogovora sa graničnim službama susjednih zemalja potrebno je izvršiti racionalizaciju i kategorizaciju graničnih prelaza. Po izvršenoj racionalizaciji i kategorizaciji graničnih prelaza, neophodno je utvrditi koje sve službe moraju stalno biti prisutne i na kojoj kategoriji graničnog prelaza, uz uvažavanje standarda EU.

Neophodno je izraditi koncept zajedničke analize rizika koji će identifikovati jake i slabe tačke aktivnosti koje se trenutno obavljaju na granici. Ovakvom analizom izvršiće se procena trenutne situacije i odrediti prioritete kontrole na graničnim prelazima.

6.6. Procedure

Brojnost i složenost zadataka koji se obavljaju na granici doveli su do toga da su procedure koje regulišu rad carine, granične policije, fitosanitarne i veterinarske kontrole brojne, složene i često nedovoljno jasne za ljude van ovih službi.

Na osnovu prikupljenih i obrađenih statističkih podataka, neophodno je izvršiti analizu postojećih procedura sa aspekta ostvarenja uslova za uspostavljanje sistema integrisanog upravljanja granicom. Na osnovu ove analize izvršiće se revizija postojećih procedura uz poštovanje nadležnosti, ali i zahteva efikasnosti u postupanju.

Pored toga neophodno je održavati redovne konsultacije između graničnih službi u pogledu potreba za izmenama određenih procedura, u skladu sa promenjenim okolnostima rada.

Posebno je važno uspostaviti uputstva i procedure za postupanje u vanrednim situacijama pogotovo kada je u pitanju potreba za zajedničkim delovanjem više službi i kad postoji potreba za saradnjom sa graničnim službama susjednih zemalja.

6.7. Ljudski resursi i obuka

Imajući u vidu pojedinačne potrebe svih graničnih službi, kao i potrebu za osavremenjivanjem graničnih službi u celini, potrebno je ustanoviti adekvatan sistem planiranja kadrova i popune graničnih službi.

Za postizanje ciljeva sistema integrisanog upravljanja granicom, kao i sprovođenja preporuka EU, jedan od najvažnijih preduslova je da granične službe zaposle dovoljan broj službenika, koji su kvalifikovani i stručni za rad u ovim službama.

U saradnji sa drugim službama i različitim međunarodnim organizacijama zaposleni u graničnim službama pohađali su različite vrste obuka, kurseva i seminara. Međutim, dosadašnji obim sprovedene obuke ne može na adekvatan način da odgovori uspostavljanju sistema integrisanog upravljanja granicom. I pored sprovođenja osnovne obuke i velikog broja različitih specijalističkih kurseva, sistem obuke graničnih službenika treba dalje modernizovati i poboljšavati, u smislu kreiranja plana i programa za dalje usavršavanje stečenih znanja.

Postoji potreba za prilagođavanjem nastavnih centara za obuku i potreba za opredeljenim nastavnim kadrom za sprovođenje obuke pripadnika graničnih službi.

Takođe, važno je osigurati objektivno nagrađivanje službenika u skladu sa postignutim rezultatima te omogućiti napredovanje u službi prema objektivnim i poznatim kriterijumima u cilju motivacije zaposlenih. Na taj način utiće se i na smanjenje korupcije.

Rukovodioci graničnih službi u modernom sistemu integrisanog upravljanja granicom treba da vladaju menadžerskim veštinama upravljanja materijalnim i ljudskim resursima podjednako dobro, kao i poznavanjem kako nacionalnih propisa, tako i međudržavnih sporazuma koji grade okvire za rad njihovih službi.

Imajući u vidu zadatke i odgovornosti službi uključenih u upravljanje na granici, u osnovnu obuku svake službe treba uključiti osnovne procedure drugih službi. Potrebno je izraditi planove i nastavne programe i organizovati permanentnu zajedničku obuku za realizaciju zajedničkih aktivnosti, u skladu sa konceptom integrisanog upravljanja granicom, imajući u vidu nove administrativne procedure zajedničkog delovanja graničnih službi sa graničnim službama susjednih zemalja.

6.8. Komunikacija i razmena informacija

Jedan od prioriteta saradnje između graničnih službi je i poboljšanje i ubrzanje razmene informacija i komunikacije, definisanje protoka informacija između službi na svim nivoima, sa ciljem optimalnog obavljanja zadataka od strane svih službi pojedinačno i prilikom izvođenja zajedničkih aktivnosti (zaključivanje Protokola o razmeni informacija u skladu sa članom 8. Sporazuma o saradnji u oblasti integrisanog upravljanja granicom). Održavanje periodičnih zajedničkih sastanaka službi, na svim nivoima, doprineće razmeni svakodnevnih iskustava sa terena što predstavlja osnovu za sprovođenje ostalih aktivnosti koje doprinose poboljšanju saradnje između graničnih službi. Posebna pažnja će se posvetiti obezbeđivanju stalne, dvosmerne komunikacije sa privrednim subjektima u cilju blagovremene razmene svih informacija od značaja za njihovo poslovanje. Neophodno je definisati način i formu obaveštavanja, odrediti jasne procedure za brzu razmenu informacija, uspostaviti način ranog upozoravanja i obaveštavanja, vrstu podataka i informacija koje će se razmenjivati, kao i zajedničkog automatizovanog i informatičkog vođenja posebnih statističkih podataka prikupljenih od svih službi.

6.9. Infrastruktura i oprema

Stanje infrastrukture na graničnim prelazima je različito u zavisnosti od toga da li se isti nalaze na starim granicama (Mađarska, Rumunija i Republika Bugarska i Republika Albanija) ili na granicama prema bivšim jugoslovenskim republikama (Republika Makedonija, Bosna i Hercegovina i Republika Hrvatska).

Infrastruktura na graničnim prelazima na starim granicama uglavnom je u solidnom stanju i omogućava relativno dobre uslove za rad. Infrastruktura na graničnim prelazima na granicama prema bivšim jugoslovenskim republikama je u nešto boljem stanju u odnosu na prethodni period, ali su i dalje neophodna značajna ulaganja u istu.

Nepostojanje odgovarajuće infrastrukture na graničnim prelazima otežava rad graničnih službi. Međutim, i pored ovakvog nedostatka ne postoje jasno definisane zajedničke infrastrukturne potrebe, način njihovog održavanja, kao ni rešenje po pitanju vlasničkih odnosa.

Saobraćajna infrastruktura na svim graničnim prelazima prema bivšim jugoslovenskim republikama je nezadovoljavajuća, što se ogleda u malom broju traka, lošim prilaznim putevima i komplikovanoj tehnologiji odvijanja saobraćaja.

Neophodno je obezbediti odgovarajuće standardizovanu infrastrukturu potrebnu za rad svih službi smeštenih na granici. Na jedinstven način treba rešiti pitanje vlasničkih odnosa i pitanje upravljanja graničnim prelazima.

Oprema na većini graničnih prelaza odgovara potrebama i standardima granične kontrole. Svaka služba na graničnom prelazu koristi postojeću zajedničku opremu što doprinosi efikasnijem radu graničnih službi i smanjenju troškova.

Neophodno je definisati imovinsko-pravne odnose na graničnim prelazima, jer bi titular trebalo da bude država. U cilju racionalizacije postupka nabavke i upotrebe finansijskih sredstava neophodno je definisati zajedničke infrastrukturne potrebe, kao i potrebe za informacionom tehnologijom i opremom.

Strateški cilj graničnih službi jeste postizanje nivoa tehničke i tehnološke opremljenosti u svim segmentima delatnosti, koji će omogućiti ispunjenje postavljenih zadataka koji proističu iz integrisanog upravljanja granicom, a na način koji odgovara najsavremenijoj praksi graničnih službi EU.

6.10. Budžet

Pitanje budžeta je jedan od glavnih faktora za obezbeđenje implementacije strategije IUG i Akcionog plana. S obzirom da su četiri glavne granične službe uključene u IUG (Uprava granične policije, Uprava carina, Granična veterinarska inspekcija i Granična fitosanitarna inspekcija) jasno je da se pred budžet Republike Srbije postavljaju određene obaveze.

Sve navedene službe se finansiraju iz budžeta Republike Srbije preko ministarstava u čijem su sastavu. U mnogim slučajevima granične službe se suočavaju sa finansijskim problemima zbog nejasne podele budžeta.

U nekoliko poslednjih godina u oblasti IUG napravljen je značajan pomak zahvaljujući preporukama eksperata i prihvatanjem najboljih praksi razvijenijih zemalja, kao i zbog realizovanih obuka i donacija opreme. Nekoliko velikih investicionih projekata je obezbedilo opremu za granične službe uključujući: infrastrukturu na graničnim prelazima, sisteme nadzora, bezbednost zelenih i plavih granica, integrisani sistem kontrole granica i jedinstvenu bazu podataka. Takođe, obezbeđena je i obuka granične policije i carinskih službenika u više različitih oblasti.

Ustanovljeno je u praksi da potpuno implementiranje sistema IUG dovodi do toga da se određeni rashodi uvećavaju, a da se određeni rashodi smanjuju. Do povećanja rashoda dolazi zbog dodatnih obaveza koje proizilaze iz strategije IUG. S druge strane neki rashodi će biti smanjeni (zajedničko korišćenje opreme, zajednička infrastruktura itd.), što omogućava relociranje ušteđenih budžetskih sredstava za druge svrhe.

Kako bi lakše implementirala Strategiju IUG, Vlada utvrđuje dovoljno sredstava iz budžeta za aktivnosti u vezi sa tim. Jedan od prioritarnih ciljeva Akcionog plana IUG je da odredi prioritarnu aktivnost u oblasti IUG i da postavi jasnu određenu finansijsku liniju budžeta koji će obezbediti dovoljno sredstava samo za IUG.

[Sve strategije relevantne za sektor bezbednosti Srbije možete pronaći na sajtu BCBP.](#)

Akcionni plan, pored toga, omogućava potrošnju sredstava za IUG na transparentan i koordiniran način između službi. Jedan od zadataka *Koordinacionog tela* trebalo bi da bude i odgovornost za korišćenje budžetske linije IUG (odobravanje, alokacija i nadgledanje).

Potrošnja budžeta, definisana na transparentan i precizan način u okviru Akcionnog plana, je garancija za granične službe da imaju dovoljno sredstava za planiranje i obavljanje posla u optimalnim uslovima.

Primenom strategije integrisanog upravljanja državne granice smanjiće se budžetski izdaci za budžetsku godinu i za naredne dve fiskalne godine, obzirom da je Strategijom predviđeno zajedničko korišćenje opreme, zajednička infrastruktura i zajedničke obuke.

6.11. Vize, azil i ilegalne migracije

Usvajanjem Zakona o strancima ("Službeni glasnik RS", broj 97/08) Republika Srbija je učinila značajan napredak na mapi puta, budući da je jedan od uslova za viznu liberalizaciju, bio i usvajanje navedenog Zakona.

Zakon o strancima je u potpunosti usklađen sa preporukama i standardima EU, a napredak koji je Republika Srbija ostvarila u pogledu regulisanja pitanja stranih državljana u Republici Srbiji, od strane Evropske Komisije, ocenjen je kao značajan.

U cilju što efikasnije i ujednačene primene Zakona o strancima, koji je počeo da se primenjuje dana 1. aprila 2009. godine, od strane Uprave granične policije u nekoliko navrata organizovane su radionice i okrugli stolovi sa rukovodiocima i zaposlenima u područnim policijskim upravama koji obavljaju poslove po liniji rada stranaca, kao i rukovodiocima i ostalim zaposlenima u stanicama granične policije.

U skladu sa Zakonom doneto je 13 podzakonskih akata, kojima se bliže uređuju pitanja vezana za ulazak i boravak stranih državljana u Republiku Srbiju, kao i način otkazivanja boravka i zabrane povratka stranom državljaninu u Republiku Srbiju, te način vođenja i sadržaj evidencija vezanih za strane državljanke koje vodi Ministarstvo unutrašnjih poslova. Ministar unutrašnjih poslova doneo je Uputstvo o sprovođenju Zakona o strancima i Uputstvo o kućnom redu i pravilima boravka u Prihvatištu za strance. Usvojena je Uredba o bližim uslovima za odbijanje ulaska stranca u Republiku Srbiju ("Službeni glasnik RS", broj 75/09).

Takođe, na nov način regulisana je materija viza. Zakonom o strancima su propisani novi tipovi viza, koji su u potpunosti usklađeni sa Šengenskim sporazumom i evropskim standardima. Donet je i Pravilnik o vizama koji je precizno regulisao izgled nalepnice vize, kao i postupak izdavanja viza u Diplomatsko konzularnim predstavništvima Republike Srbije u inostranstvu. Obrazac vize poseduje sve propisane elemente zaštite u skladu sa šengenskim standardima.

Od početka primene Zakona o strancima vize za ulazak u Republiku Srbiju izdaju se isključivo u Diplomatsko konzularnim predstavništvima Republike Srbije, a izdavanje viza na graničnom prelazu je izuzetak. U prilog navedenom je i odredba Zakona koja propisuje da granična policija, uz saglasnost Ministarstva, izuzetno može da izda tranzitnu vizu, odnosno vizu za kraći boravak u Republici Srbiji za jedan ulazak sa rokom važenja do 15 dana. Uslovi i način izdavanja vize na graničnom prelazu detaljno su regulisani Pravilnikom o bližim uslovima i načinu izdavanja vize na graničnom prelazu ("Službeni glasnik RS", broj 59/09).

Praćenje i primena viznog režima Republike Srbije je u nadležnosti Ministarstva spoljnih poslova. Prilikom izdavanja viza Diplomatsko konzularno predstavništvo u skladu sa Zakonom o strancima, pribavlja prethodnu saglasnost Ministarstva unutrašnjih poslova. Ovakav način izdavanja viza prevashodno se primenjuje prilikom izdavanja viza državljanima migraciono visokorizičnih zemalja i zemalja iz kojih potiču žrtve trgovine ljudima.

U saradnji sa Ministarstvom spoljnih poslova, Ministarstvo unutrašnjih poslova je pristupilo izradi celovite baze podataka kojom bi se uvezala sva Diplomatsko konzularna predstavništva Republike Srbije u inostranstvu (Ministarstvo spoljnih poslova, Ministarstvo unutrašnjih poslova i granični prelazi). Uspostavljanjem navedene baze podataka svi relevantni subjekti u postupku izdavanja viza imali bi pristup podacima vezanim za podnete zahteve za vize, proverama koje su vršene, odobrenim vizama, kao i podatke o mestu i datumu ulaska stranog državljanina u Republiku Srbiju.

Imajući u vidu da je Republika Srbija tranzitna zemlja na putu migranata iz Azije i Afrike prema EU i da je suočena sa pojačanim izazovima u rešavanju problema ilegalnih migracija, usvojena je Strategija za suprotstavljanje ilegalnim migracijama u Republici Srbiji za period 2009-2014. godine ("Službeni glasnik RS", broj 25/09). U novembru 2009. godine imenovan je Nacionalni koordinator za ilegalne migracije i Koordinaciono telo za suzbijanje ilegalnih migracija, sastavljeno od predstavnika ministarstava koji su prepoznati kao subjekti Strategije. Izrađen je i Akcionni plan za sprovođenje navedene Strategije, u čijoj su izradi, pored Ministarstva unutrašnjih poslova, koje je nosilac, učestvovala i druga ministarstva, koja daju značajan doprinos na planu ostvarivanja generalnog cilja Strategije koji je definisan kao značajno poboljšanje efektivnosti i efikasnosti u suprotstavljanju ilegalnim migracijama.

Planom rada Ministarstva unutrašnjih poslova, kao i Akcionim planom za suprotstavljanje ilegalnim migracijama kao aktivnost predviđeno je unapređenje međunarodne saradnje sa državama porekla, tranzita i krajnjeg odredišta ilegalnih migranata kroz predlaganje, potpisivanje i ratifikovanje sporazuma i protokola o readmisiji.

U prethodnom periodu usvojena je Strategija za upravljanje migracijama ("Službeni glasnik RS", broj 59/09) i izrađen je Akcionni plan za sprovođenje strategije. Nosilac Akcionnog plana za sprovođenje Strategije za upravljanje migracijama je Komesarijat za izbeglice.

Kao jedan od načina borbe protiv ilegalnih migracija u zoni administrativne linije sa AP Kosovo i Metohija, realizovana je specijalizovana obuka pripadnika Ministarstva unutrašnjih poslova u cilju efikasnije kontrole protoka roba i putnika. U planu je i dalje sprovođenje različitih specijalizovanih obuka u istom cilju.

Uprava granične policije je u saradnji sa Upravom za informacione tehnologije, počev od 17. januara 2011. godine, sačinila i stavila u funkciju baze podataka za strane državljane, koje sadrže podatke u vezi prijave boravišta stranih državljana, odobrenih privremenih boravaka, stalno nastanjenih stranaca i svih vrsta mera preduzetih prema stranim državljanima, uključujući i listu nepoželjnih stranih državljana.

Zakon o azilu ("Službeni glasnik RS", broj 109/07) je stupio na snagu početkom decembra 2007. godine, a njegova primena je otpočela 1. aprila 2008. godine. Komesarijat za izbeglice, ministarstvo nadležno za rad i socijalnu politiku, Ministarstvo unutrašnjih poslova i Ministarstvo zdravlja doneli su niz podzakonskih akata u vidu odgovarajućih pravilnika kojima se uređuju pitanja izgleda i sadržine neophodnih obrazaca, načina i uslova smeštaja lica koja traže azil, kao i njihova zdravstvena i socijalna zaštita. Vlada je svojim rešenjem imenovala članove Komisije za azil, kao drugostepenog organa u postupku utvrđivanja osnovanosti zahteva za azil. Vlada je donela Odluku o utvrđivanju liste sigurnih država porekla i sigurnih trećih država. Urađen je predlog Pravilnika o unutrašnjem uređenju i sistematizaciji radnih mesta u Ministarstvu unutrašnjih poslova kojim bi dosadašnji Odsek za azil trebalo da preraste u Kancelariju za azil sa jasno izdiferenciranim radnim jedinicama koje bi nastavile sprovođenje postupka azila kroz donošenje odluka u prvostepenom postupku, prikupljanjem podataka o zemlji porekla tražilaca azila, registracijom lica, vođenjem dokumentacije i drugo. U tom pravcu, potrebno je izvršiti kadrovsko i materijalno-tehničko popunjavanje postojećih resursa, što se pre svega odnosi na selekciju i obuku radnika za vršenje ovih poslova. Očekuje se i donošenje Pravilnika o načinu evidentiranja i registracije lica koja traže azil i načinu vođenja i sadržini evidencija koje se vode na osnovu Zakona o azilu.

Predviđena je realizacija niza specijalizovanih obuka za policijske službenike Uprave granične policije. Proces obuke bi se odvijao u saradnji sa partnerskim organizacijama i obuhvatio bi više vrsta treninga vezanih za upoznavanje sa osnovnim principima i međunarodnim standardima u oblasti izbegličkog prava, tehnikama vođenja intervjua, sprovođenjem postupka azila i donošenja odluke, pripremi predmeta za drugostepenu instancu i drugo. Organizovana je i teorijska i praktična obuka pripadnika granične policije koji su angažovani na poslovima kontrole prelaženja i obezbeđenja državne granice kroz opšte i specijalizovane kurseve u cilju sticanja neophodnih znanja i veština radi identifikovanja potencijalnih tražilaca azila i postupanja sa njima.

Republika Srbija je od 2001. godine intenzivirala svoje napore u borbi protiv fenomena trgovine ljudima kreiranjem sveobuhvatne politike borbe protiv trgovine ljudima i stvaranjem nacionalnog mehanizma za koordinaciju ovih aktivnosti.

Rešenjem ministra unutrašnjih poslova imenovan je Koordinator za borbu protiv trgovine ljudima, koji koordinira sve aktivnosti ministarstava, nevladinih i međunarodnih organizacija. Od strane Koordinatora formiran je Republički tim za borbu protiv trgovine ljudima, koga čine predstavnici državnih institucija, nevladinih i međunarodnih organizacija.

Savet Vlade za borbu protiv trgovine ljudima, čiji je predsednik ministar unutrašnjih poslova, kao stručno, savetodavno telo Vlade, obrazovan je radi koordinacije nacionalne i regionalne aktivnosti za borbu protiv trgovine ljudima, kao i zauzimanje stavova i predlaganja mera za sprovođenje preporuka od strane međunarodnih tela u borbi protiv trgovine ljudima.

Vlada Republike Srbije je u decembru 2006. godine usvojila Strategiju borbe protiv trgovine ljudima ("Službeni glasnik RS", broj 111/06), a u aprilu 2009. godine, usvojen je Nacionalni plan akcije za borbu protiv trgovine ljudima za period od 2009. do 2011. godine, ("Službeni glasnik RS", broj 35/09), čime je Republika Srbija ispunila jedan od tehničkih uslova za liberalizaciju viznog režima sa EU, te se time u velikoj meri doprinelo uspešnijem sprotstavljanju trgovini ljudima u Republici Srbiji.

Od januara 2006. godine u primeni je Krivični zakonik, koji sankcioniše u svojim osnovnim oblicima trgovinu ljudima, u odredbama: član 388. trgovina ljudima, član 389. trgovina decom radi usvojenja, član 390. zasnivanje ropskog odnosa i prevoz lica u ropskom odnosu. U avgustu 2009. godine od strane Narodne Skupštine, usvojene su izmene i dopune Krivičnog zakonika - člana 388. trgovina ljudima, kojim se podižu zakonski minimum i maksimum predviđene kazne kod osnovnog oblika krivičnog dela, pri čemu je predviđena kazna zatvora kod osnovnog oblika "od tri do dvanaest godina zatvora" i bez mogućnosti izricanja kazne ispod zakonskog minimuma. Takođe se predviđa da će se korisnici usluga žrtava trgovine ljudima, kazniti kaznom zatvora, što je u skladu sa Konvencijom Saveta Evrope o borbi protiv trgovine ljudima, koju je Republika Srbija ratifikovala dana 18. marta 2009. godine ("Službeni glasnik RS", broj 19/09). Usvojene su izmene i dopune člana 389. Krivičnog zakonika u nazivu, koji sada glasi "trgovina maloletnim licima radi usvojenja", čime se povećava starosna granica i maloletna lica štite od svih oblika eksploatacije i trgovine.

Radi poboljšanja saradnje pravosuđa i policije Odlukom Vlade iz decembra 2008. godine obrazovana je Komisija za usklađivanje delovanja i dalje poboljšanje saradnje u oblasti pravosuđa i unutrašnjih poslova u pitanjima od opšteg interesa, a naročito borbe protiv korupcije, organizovanog kriminala, terorizma, droge, trgovine ljudima, zaplene imovine, pranja novca i drugim povezanim pitanjima.

U cilju smanjenja faktora rizika i podložnosti problemu, organizovanja zajedničkih akcija i drugih aktivnosti u cilju podizanja nivoa društvene svesti o problemu trgovine ljudima kao oblika modernog ropstva, unapređenja statističkog praćenja pojave i poboljšanja nacionalnog odgovora na trgovinu ljudima, pomoći i zaštite, poboljšanja pravnog okvira za borbu protiv trgovine ljudima, sprečavanja sekundarne viktimizacije žrtava (svedoka od strane državnih organa i pravovremenog prepoznavanja problema), u novembru 2009. godine potpisan je Sporazum o

[Sve strategije relevantne za sektor bezbednosti Srbije možete pronaći na sajtu BCBP.](#)

saradnji između Ministarstva unutrašnjih poslova, Ministarstva finansija, Ministarstva rada i socijalne politike, Ministarstva zdravlja, Ministarstva pravde i Ministarstva prosvete u oblasti borbe protiv trgovine ljudima. Strane potpisnice su se obavezale da ostvaruju posebnu i neposrednu saradnju u razvijanju nacionalnog mehanizma za identifikaciju, pomoć i zaštitu žrtava trgovine ljudima, u skladu sa Strategijom borbe protiv trgovine ljudima u Republici Srbiji. Takođe, sastavni deo Aneksa ovog sporazuma su i smernice za standardne operativne postupke postupanja sa žrtvama trgovine ljudima.

7. STRATEGIJSKI CILJEVI INTEGRISANOG UPRAVLJANJA GRANICOM

7.1. Opšti cilj

Cilj Strategije je definisanje okvira sistema koji će omogućiti uspostavljanje i dugoročno održavanje granice, otvorene za kretanje ljudi i trgovinu, ali bezbedne i zatvorene za sve vidove prekograničnih kriminalnih aktivnosti i sve druge aktivnosti koje ugrožavaju bezbednost i stabilnost u regionu. Sistem integrisanog upravljanja granicom biće u saglasnosti sa pravilima, standardima i preporukama EU za spoljne granice.

Ostvarivanje opšteg cilja

Prioritetan zadatak po usvajanju osnovnog dokumenta Strategije treba da bude izrada Akcionog plana za njeno sprovođenje u praksi i posebno, izrada i usvajanje pojedinačnih strategija implementacije Strategije u sektorima graničnih službi i strategija implementacije Strategije u prioritarnim funkcionalnim oblastima kao što su obuka, telekomunikacioni i informaciono-tehnološki sistemi, infrastruktura i oprema.

Osnovni dokument Strategije, po svojoj prirodi ne može da obuhvati sve akcije koje je potrebno preduzeti radi njenog sprovođenja u praksi, pa listu aktivnosti u okviru ostvarivanja posebnih ciljeva treba shvatiti kao okviru, a ne i konačnu. Operativni dokument plana implementacije tek treba da bude izrađen, biće sveobuhvatan, ali će i pratiti sudbinu same Strategije kao živog dokumenta, što znači da će i sam biti podložan nužnim prilagođavanjima realnim okolnostima.

7.2. Posebni ciljevi

Posebni ciljevi Strategije integrisanog upravljanja granicom u Republici Srbiji u sklopu opšteg strategijskog cilja, na nacionalnom nivou su:

Cilj 1 - Pravni i regulatorni okvir

U okviru ovog cilja potrebno je izgraditi detaljan regulatorni okvir koji uključuje zakone, podzakonske akte i interne propise graničnih službi, usklađene sa modelima, standardima i preporukama EU za spoljne granice i posebno, preporukama za zapadni Balkan. Posebne aktivnosti koje treba preduzeti su:

- 1) izrada kataloga pozitivnih propisa Republike Srbije;
- 2) izrada analize razlika između važećih propisa i kataloga preporuka za primenu Šengenskog sporazuma;
- 3) izrada plana usaglašavanja propisa (struktura, prioriteti i nosioci);
- 4) izrada kataloga propisa koje je potrebno prioritarno usvojiti;
- 5) zaključivanje međudržavnih sporazuma sa susjednim zemljama vezano za saradnju u oblasti graničnih poslova;
- 6) revizija postojećih sporazuma;
- 7) propisivanje jasnih procedura saradnje između graničnih službi;
- 8) izvršiti kategorizaciju graničnih prelaza u saradnji sa nadležnim organima susjednih država.

Cilj 2 - Organizacija i upravljanje

U realizaciji ovog cilja neophodno je obezbediti uslove za sprovođenje Strategije, uspostavljanje i dugoročno održavanje funkcionisanja sistema integrisanog upravljanja granicom, kroz izradu operativnog akcionog plana na nacionalnom nivou, donošenje sektorskih strategija graničnih službi i obezbeđivanje njihovog koordiniranog sprovođenja.

Posebne aktivnosti koje treba preduzeti su:

- 1) donošenje zajedničkog plana izrade sektorskih strategija;
- 2) izrada Strategije integrisanog upravljanja granicom u sektoru Ministarstva unutrašnjih poslova - Uprava granične policije;
- 3) izrada Strategije integrisanog upravljanja granicom u sektoru Ministarstva finansija i privrede - Uprava carina;
- 4) izrada Strategije integrisanog upravljanja granicom u sektoru Ministarstva poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede - Uprave za veterinu, Veterinarske inspekcijske službe;

[Sve strategije relevantne za sektor bezbednosti Srbije možete pronaći na sajtu BCBP.](#)

- 5) izrada Strategije integrisanog upravljanja granicom u sektoru Ministarstva poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede - Uprave za zaštitu bilja, Fitosanitarnе inspekcijske službe;
- 6) uspostavljanje potpune saradnje na svim nivoima i u svim pravcima između graničnih službi;
- 7) nakon izvršene kategorizacije izvršiti i reorganizaciju službi na graničnim prelazima;
- 8) izrada i sprovođenje zajedničke analize rizika graničnih službi.

Cilj 3 - Procedure

Kroz praktičnu implementaciju Strategije, potrebno je usaglasiti postojeće, razviti nedostajuće administrativne procedure zajedničkog delovanja graničnih službi u redovnom radu i u vanrednim situacijama i obezbediti njihovu praktičnu implementaciju.

Posebne aktivnosti koje treba preduzeti su:

- 1) usklađivanje i racionalizacija procedura na graničnim prelazima;
- 2) u saradnji sa susednim zemljama izrada planova i procedura za postupanje u vanrednim situacijama;
- 3) izrada priručnika i uputstava, zajedničkih za domaće i granične službe susednih zemalja.

Cilj 4 - Ljudski resursi i obuka

U okviru realizacije ovog cilja potrebno je uspostaviti sistem planiranja kadrova u graničnim službama, izvršiti prilagođavanje postojećih planova obuke modelima obuke pripadnika graničnih službi zemalja članica EU i implementirati ovaj program obuke.

Posebne aktivnosti koje treba preduzeti su:

- 1) uspostavljanje adekvatnog sistema planiranja kadrova za popunu graničnih službi;
- 2) usklađivanje sistema obuke graničnih službenika sa standardima i najboljom praksom EU;
- 3) kreiranje sistema planova i programa za dalje usavršavanje stečenog znanja (kontinuirana edukacija) preko specijalističkih kurseva, kao i kurseva stranih jezika;
- 4) osavremenjivanje nastavnih centara za obuku;
- 5) organizovanje obuke za rukovodioce u cilju sticanja menadžerskih veština;
- 6) planiranje i sprovođenje zajedničke obuke za dve ili više graničnih službi, kao i obuke za upoznavanje sa osnovama rada svih graničnih službi.

Cilj 5 - Telekomunikaciona infrastruktura

U sklopu opšteg strategijskog cilja, neophodno je uspostaviti integrisani telekomunikacioni sistem visoke raspoloživosti i pouzdanosti koji će omogućiti graničnim službama telefonske, telefaks, radio i računarske veze radi prenosa govora, elektronskih dokumenata, multimedijalnih sadržaja, računarskih podataka, interaktivnog rada sa bazama podataka, kao i druge telekomunikacione usluge.

Posebne aktivnosti koje treba preduzeti su:

- 1) izrada funkcionalne strategije razvoja telekomunikacione infrastrukture sistema za integrisano upravljanje granicom;
- 2) izgradnja zemaljske telekomunikacione transportne infrastrukture;
- 3) operativno i tehnološko telekomunikaciono povezivanje graničnih službi na svim nivoima.

Cilj 6 - Informaciona tehnologija

U realizaciji ovog cilja potrebno je optimalno iskoristiti raspoložive nacionalne IT resurse graničnih službi i državnih organa i obezbediti sinhronizovan razvoj sektora telekomunikacija i informacionih tehnologija u delu koji se odnosi na podršku sistemu integrisanog upravljanja granicom.

Posebne aktivnosti koje treba preduzeti su:

- 1) izrada strategije informaciono-tehnološke podrške sistemu za integrisano upravljanje granicama;
- 2) povezivanje informacionih sistema graničnih službi;
- 3) povezivanje sa informacionim sistemima graničnih službi zemalja u regionu;
- 4) integracija graničnih službi u sistem za prikupljanje obaveštajnih podataka.

Cilj 7 - Infrastruktura i oprema

Sistem integrisanog upravljanja granicom može efikasno da funkcioniše samo ako za to budu obezbeđeni odgovarajući infrastrukturni i tehnički uslovi, koji odgovaraju standardima EU. U sklopu toga treba razviti realne planove ulaganja, sinhronizovane između graničnih službi, državnih organa, javnog i privatnog sektora.

[Sve strategije relevantne za sektor bezbednosti Srbije možete pronaći na sajtu BCBP.](#)

Posebne aktivnosti koje treba preduzeti su:

- 1) izrada strategije zajedničkog infrastrukturnog opremanja graničnih prelaza;
- 2) rešavanje imovinsko-pravnih odnosa na graničnim prelazima.

Cilj 8 - Budžet

Za uspostavljanje i dugoročno održavanje sistema za integrisano upravljanje granicom, kako je predviđeno opštim ciljem Strategije, neophodno je obezbediti stabilno finansiranje njegovog uspostavljanja i kontinuiteta u radu i daljem razvoju.

Posebne aktivnosti koje treba preduzeti su:

- 1) uspostavljanje mehanizma i instrumenata planiranja finansiranja zajedničkog infrastrukturnog opremanja;
- 2) uspostavljanje mehanizma i instrumenata optimalnog koordiniranja međunarodne pomoći.

8. KOORDINACIONE STRUKTURE I MEHANIZMI

8.1. Koordinacione strukture

U cilju obezbeđivanja uspešnog sprovođenja nacionalne Strategije IUG i nacionalnog Akcionog plana na osnovu postojećeg Sporazuma o saradnji u oblasti integrisanog upravljanja granicom, potrebno je da se uspostavi koordinacija struktura i mehanizama, kako na političkom, tako i na operativnom - centralnom, regionalnom i lokalnom nivou. Kako bi obuhvatila sve zahteve i zadatke definisane u Strategiji IUG i nacionalnom Akcionom planu, koordinaciona tela treba da budu strukturisana na sledeći način:

Koordinaciono telo za sprovođenje Strategije integrisanog upravljanja granicom u Republici Srbiji

Koordinaciono telo je odlukom Vlade, osnovano u maju 2009. godine. Rad tela vodi i koordinira Ministarstvo unutrašnjih poslova. Uprava granične policije je odgovorna za administrativni deo koordinacije. Osnovni zadatak ovog organa za donošenje odluka je da obezbedi političku posvećenost nacionalnoj Strategiji IUG i da nadgleda njeno sprovođenje, kako na državnom tako i na međunarodnom nivou.

Operativna radna grupa za koordinaciju integrisanog upravljanja granicom na centralnom nivou

Osnovana je Operativna radna grupa za koordinaciju integrisanog upravljanja granicom na centralnom nivou. Glavni zadaci ove radne grupe su da stalno ažuriraju nacionalnu Strategiju IUG i nacionalni Akcioni plan i koordiniraju njegovu realizaciju.

Međuministarske radne podgrupe su uspostavljene od strane Operativne radne grupe za sledeće oblasti:

- 1) Pravni i regulatorni okvir;
- 2) Institucionalni okvir;
- 3) Procedure i upravljanje rizikom;
- 4) Ljudski resursi i obuka;
- 5) Komunikacija i razmena informacija;
- 6) Infrastruktura i oprema.

Operativna radna grupa za koordinaciju integrisanog upravljanja granicom na centralnom nivou, može osnovati i privremenu *Međuministarsku radnu podgrupu* i ako je potrebno, angažovati stručnjake za određene oblasti kako bi rešila određena posebna pitanja.

Glavni zadatak *Međuministarske radne podgrupe* je da podrži Operativnu radnu grupu u sprovođenju nacionalne Strategije IUG i nacionalnog Akcionog plana u određenim oblastima IUG-a.

Regionalne radne grupe

Regionalne radne grupe treba da budu uspostavljene od strane Operativne radne grupe za koordinaciju integrisanog upravljanja granicom na centralnom nivou. Regionalne radne grupe daju podršku ostvarivanju strateških ciljeva Akcionog plana, koji mora da bude postignut uz očekivane rezultate, metode rada, koordinaciju i komunikaciju, proces donošenja odluka, praćenje procedura, vremenski okvir za realizaciju ciljeva, timski rad kao i saradnju sa radnom grupom na centralnom nivou.

Lokalne radne grupe

Za implementaciju i koordinaciju na lokalnom nivou odgovarajuće *lokalne radne grupe* treba da budu imenovane i uspostavljene od Operativne radne grupe za koordinaciju integrisanog upravljanja granicom na centralnom nivou.

8.2. Nadgledanje, procena i pregled

Koordinacione institucije preko svojih instrumenata (Koordinacionog tela i radnih grupa na svim nivoima) su odgovorne da nadgledaju proces sprovođenja Strategije IUG i Akcionog plana na stalnoj osnovi.

Operativna radna grupa za koordinaciju integrisanog upravljanja granicom na centralnom nivou nadgleda implementaciju IUG-a svaka tri meseca i izveštava *Koordinaciono telo* koje će obavestiti Vladu na kvartalnoj osnovi o razvoju u oblasti integrisanog upravljanja granicama.

Operativna radna grupa će proceniti i realizaciju planiranih dostignuća u Akcionom planu na godišnjem nivou i, ako je potrebno, preispitati definisane ciljeve. O zaključcima i nalazima *Operativna radna grupa* će obavestiti *Koordinaciono telo*.

Pregled Strategije IUG će se vršiti od strane *Operativne radne grupe* najmanje na svake tri godine.

9. ZAVRŠNI DEO

Ovu strategiju objaviti u "Službenom glasniku Republike Srbije".

Prilog 1.

GEOGRAFSKE KARAKTERISTIKE GRANICE

Državna granica prema Mađarskoj sa opštim smerom protezanja jugozapad-severoistok je u celini utvrđena, opisana i obeležena na odgovarajući način, bez spornih delova. Zemljište u graničnom području duž granične linije je ravničarsko, blago talasasto i najvećim delom obradivo i dobro prohodno. Putna mreža je dobro razvijena i obezbeđuje odgovarajuću vezu između regionalnih, opštinskih i seoskih naselja u graničnom području.

Državna granica prema Rumuniji sa opštim smerom protezanja severozapad-jugoistok je u celini utvrđena, opisana i obeležena na odgovarajući način, bez spornih delova. U pogledu protezanja granične linije u reljefnom smislu uočavaju se dva dela državne granice, i to: banatski deo na kome je granična linija većim delom određena na kopnu (samo 34 km na rečnim tokovima), a zemljište u graničnom području je ravničarsko i obradivo i dunavski deo na kome je granična linija određena na vodenoj površini. Inače, na banatskom delu postoji dobro razvijena putna mreža koja obezbeđuje dobru povezanost svih naseljenih mesta u graničnom području.

Državna granica prema Republici Bugarskoj sa meridijanskim smerom protezanja je u celini utvrđena, opisana i obeležena na odgovarajući način, bez spornih delova. Granična linija se skoro u celini proteže po teško prohodnom brdsko-planinskom zemljištu, a najosetljiviji i najprohodniji delovi na državnoj granici su u rejonima prirodnih otvora, prevoja i prelaza, čime su opredeljeni i putni pravci.

Državna granica prema Republici Makedoniji je u celini utvrđena, bez nerešenih (spornih) pitanja. Granična linija se najvećim delom proteže teško prohodnim planinskim zemljištem, a najosetljiviji i najprohodniji delovi državne granice se nalaze u rejonima prirodnih otvora i planinskih prevoja.

Državna granica prema Republici Albaniji je u celini utvrđena, opisana i obeležena na odgovarajući način, bez spornih delova. Granična linija se proteže teško prohodnim i ispresecanim planinskim zemljištem, a u graničnom području postoji slaba putna komunikacija zbog karakteristika reljefa. Granicu sa Republikom Albanijom i deo državne granice sa Republikom Makedonijom, kontrolišu pripadnici međunarodnih snaga stacioniranih na AP Kosovo i Metohija u skladu sa Rezolucijom Saveta bezbednosti Ujedinjenih nacija 1244, što dodatno usložava nepovoljnu bezbednosnu situaciju na ovom delu državne granice i teritorije Republike Srbije u celini.

Na delu teritorije Republike Srbije prema Bosni i Hercegovini nije završen postupak razgraničenja. Aproksimativna granična linija prema Bosni i Hercegovini najvećim delom vodi rekom Savom i Drinom, koje čine prirodne prepreke, pa su prilazi rekama kanalisani na putne pravce koji izlaze na uređena mesta i mostove.

Na delu teritorije Republike Srbije prema Republici Hrvatskoj takođe nije završen postupak razgraničenja. Aproksimativna granična linija najvećim delom vodi rekom Dunav, osim kopnenog dela od Dunava do Save. Putna komunikacija na ovom delu teritorije je veoma razvijena. Na kopnenom delu, bliže reci Sava, teren je ispresecan kanalima i manjim rečnim tokovima, sa močvarnim područjima. Na ostatku kopnenog dela veoma je razvijena mreža poljskih kolskih puteva, koji su tokom cele godine, uz manje ili veće poteškoće, prohodni. Na pojedinim mestima, u vreme obilnih padavina i visokih vodostaja, gotovo je nemoguć pristup obali.

Na delu teritorije Republike Srbije prema Crnoj Gori takođe nije završen postupak razgraničenja, a aproksimativna granična linija se u celini proteže po teško prohodnom brdsko-planinskom zemljištu, pri čemu su najosetljiviji i najprohodniji delovi u rejonima prirodnih otvora, prevoja i prelaza, čime su opredeljeni i putni pravci.

Prilog 2. GRANIČNI PRELAZI

GRANIČNI PRELAZI PREMA MAĐARSKOJ

Red. br.	Naziv graničnog prelaza	Vrsta i vid saobraćaja	Prisutne službe
1.	Bački Breg	Međunarodni - drumski	P, C
2.	Bezdan	Međunarodni - rečni	P, C, GFI i GVI
3.	Bajmok	Međudržavni - drumski	P, C
4.	Đala	Međudržavni - drumski	P, C
5.	Kanjiža	Međunarodni - rečni	P, C (p.p.)
6.	Kelebija	Međunarodni - drumski	P, C
7.	Subotica	Međunarodni - železnički	P, C, GFI i GVI
8.	Horgoš	Međunarodni - drumski	P, C, GFI i GVI
9.	Horgoš	Međunarodni - železnički	P, C (p.p.)

GRANIČNI PRELAZI PREMA RUMUNIJI

10.	Vatin	Međunarodni - drumski	P, C, GFI i GVI
11.	Veliko Gradište	Međunarodni - rečni	P, C, GFI i GVI
12.	Vrbica	Pogranični - drumski	NIJE U FUNKCIJI
13.	Vršac	Međunarodni - železnički	P, C, GFI i GVI
14.	Golubac	Međunarodni - rečni	NIJE U FUNKCIJI
15.	Donji Milanovac	Međunarodni - rečni	P, C (p.p.)
16.	Đerdap	Međunarodni - drumski	P, C
17.	Jaša Tomić	Međunarodni - drumski	NIJE U FUNKCIJI
18.	Kaluđerovo	Međunarodni - drumski	P, C
19.	Kikinda	Međunarodni - železnički	P, C, GFI
20.	Kladovo	Međunarodni - rečni	P, C
21.	Đerdap II	Međunarodni - drumski	P, C (p.p.)
22.	Međa	Pogranični - drumski	NIJE U FUNKCIJI
23.	Nakovo	Pogranični - drumski	NIJE U FUNKCIJI
24.	Prahovo	Međunarodni - rečni	P, C
25.	Srpska Crnja	Međunarodni - drumski	P, C
26.	Tekija	Međunarodni - rečni	P, C (p.p.)

Sve strategije relevantne za sektor bezbednosti Srbije možete pronaći na sajtu BCBP.

GRANIČNI PRELAZI PREMA REPUBLICI BUGARSKOJ

27.	Vrška Čuka	Međunarodni - drumski	P, C
28.	Gradina	Međunarodni - drumski	P, C, GFI i GVI
29.	Dimitrovgrad	Međunarodni - železnički	P, C, GFI i GVI
30.	Novo Korito	Pogranični - drumski	Nije u funkciji
31.	Mokranje	Međunarodni - drumski	P, C
32.	Petačinci	Pogranični - drumski	Nije u funkciji
33.	Ribarci	Međunarodni - drumski	P, C
34.	Strezimirovci	Međunarodni - drumski	P, C

GRANIČNI PRELAZI PREMA REPUBLICI MAKEDONIJI

35.	Globočica	Međunarodni - drumski	BPO SRB
36.	Goleš	Pogranični - drumski	P, C
37.	Đeneral Janković	Međunarodni - drumski	BPO SRB
38.	Đeneral Janković	Međunarodni - železnički	BPO SRB
39.	Miratovac	Pogranični - drumski	NIJE U FUNKCIJI
40.	Preševo	Međunarodni - drumski	P, C, GFI i GVI
41.	Preševo	Međunarodni - železnički	P, C, GFI i GVI
42.	Prohor Pčinjski	Međunarodni - drumski	P, C
43.	Slavujevac	Pogranični - drumski	NIJE U FUNKCIJI
44.	Strezovce	Pogranični - drumski	NIJE U FUNKCIJI
45.	Trgovište	Pogranični - drumski	NIJE U FUNKCIJI

GRANIČNI PRELAZI PREMA REPUBLICI ALBANIJI

46.	Vrbnica	Međunarodni - drumski	BPO SRB
47.	Čafa Prušit	Međunarodni - drumski	BPO SRB

KBP PREMA CRNOJ GORI

48.	Vrbnica	Pogranični - drumski	P, C (p.p.)
49.	Godovo	Pogranični - drumski	P
50.	Gostun	Međunarodni - drumski	P, C, GFI i GVI
51.	Jabuka	Međunarodni - drumski	P, C
52.	Kumanica	Pogranični - železnički	P, C (p.p.)
53.	Mehov krš (Špiljani)	Međunarodni - drumski	P, C
54.	Prijepolje	Međunarodni - železnički	P, C, GFI i GVI
55.	Čemerno	Pogranični - drumski	P

GRANIČNI PRELAZI PREMA BOSNI I HERCEGOVINI

56.	Badovinci	Međunarodni - drumski	P, C
57.	Bajina Bašta	Međunarodni - drumski	P, C
58.	Brasina	Međunarodni - železnički	P, C
59.	Vagan	Međunarodni - drumski	P
60.	Jamena	Pogranični - skelski	P, C
61.	Kotroman	Međunarodni - drumski	P, C, GFI
62.	Ljubovija	Međunarodni - drumski	P, C
63.	Mali Zvornik (Novi most)	Međunarodni - drumski	P, C, GFI, GVI
64.	Mali Zvornik (Stari most)	Pogranični - drumski	P, C
65.	Mokra Gora	Međunarodni - železnički	P, C (p.p.)
66.	Perućac	Međunarodni - rečni	P, C (p.p.)
67.	Priboj	Međunarodni - železnički	P
68.	Priboj	Pogranični - drumski	P
69.	Sremska Rača	Međunarodni - drumski	P, C, GFI, GVI
70.	Sremska Rača	Međunarodni - železnički	P, C
71.	Trbušnica	Međunarodni - drumski	P, C
72.	Uvac	Međunarodni - drumski	P, C
73.	Crvica	Pogranični - skelski	P

GRANIČNI PRELAZI PREMA REPUBLICI HRVATSKOJ

74.	Apatin	Međunarodni - rečni	P, C
75.	Batrovci	Međunarodni - drumski	P, C, GFI, GVI
76.	Bačka Palanka	Međunarodni - drumski	P, C
77.	Berkasovo	Pogranični - drumski	P, C
78.	Bezdan	Međunarodni - drumski	P, C
79.	Bogojevo	Međunarodni - drumski	P, C, GFI
80.	Bogojevo	Međunarodni - železnički	P, C
81.	Vajska	Pogranični - skelski	P, C
82.	Jamena	Pogranični - drumski	NIJE U FUNKCIJI
83.	Ljuba	Međunarodni - drumski	P, C
84.	Neštin	Međunarodni - drumski	P, C
85.	Sot	Međunarodni - drumski	P, C
86.	Šid	Međunarodni - drumski	P, C

Sve strategije relevantne za sektor bezbednosti Srbije možete pronaći na sajtu BCBP.

87. Šid	Međunarodni - železnički	P, C, GFI, GVI
---------	--------------------------	----------------

UNUTRAŠNJI GRANIČNI PRELAZI

88. Surčin - Beograd	Međunarodni - vazdušni	P, C, GFI, GVI
89. Beograd	Međunarodni - rečni	P, C
90. Novi Sad	Međunarodni - rečni	P, C
91. Niš	Međunarodni - vazdušni	P, C
92. Vršac	Međunarodni - vazdušni	NIJE U FUNKCIJI
93. Priština	Međunarodni - vazdušni	BPO RS

Legenda:

P -	Policija
C -	Carina
GFI -	Granična fitosanitarna inspekcija
GVI -	Granična veterinarska inspekcija
p.p. -	po potrebi
BPO RS -	Bez pograničnih organa Republike Srbije
KBP -	Kontrolno bezbednosni punkt

Prilog 3. PREGLED ZAKONSKIH PROPISA

Zakoni koji su od značaja za postupanje Ministarstva unutrašnjih poslova i pravosudnih organa u vršenju poslova kontrole prelaženja i obezbeđenja državne granice

- Ustav Republike Srbije ("Službeni glasnik RS", broj 98/06);
- Zakon o Vladi ("Službeni glasnik RS", br. 55/05, 71/05 - ispravka, 101/07, 65/08, 16/11, 68/12 - US i 72/12);
- Zakon o ministarstvima ("Službeni glasnik RS", broj 72/12);
- Zakon o državnoj upravi ("Službeni glasnik RS", br. 79/05, 101/07 i 95/10);
- Zakon o policiji ("Službeni glasnik RS", br. 101/05 i 63/09 - US i 92/11);
- Zakon o zaštiti podataka o ličnosti ("Službeni glasnik RS", br. 97/08, 104/09 - dr. zakon i 68/12 - US);
- Zakon o tajnosti podataka ("Službeni glasnik RS", broj 104/09);
- Zakon o zaštiti državne granice ("Službeni glasnik RS", broj 97/08);
- Zakon o strancima ("Službeni glasnik RS", broj 97/08);
- Zakon o putnim ispravama ("Službeni glasnik RS", br. 90/07, 116/08, 104/09 i 76/10);
- Zakon o azilu ("Službeni glasnik RS", broj 109/07);
- Zakon o oružju i municiji ("Službeni glasnik RS", br. 9/92, 53/93, 67/93, 48/94, 44/98, 39/03, 85/05 - dr. zakon, 101/05 i 27/11 - US);
- Zakon o vazdušnom saobraćaju ("Službeni glasnik RS", br. 73/10, 57/11 i 93/12);
- Zakon o bezbednosti saobraćaja na putevima ("Službeni glasnik RS", br. 41/09, 53/10 i 101/11);
- Zakon o transportu opasnog tereta ("Službeni glasnik RS", broj 88/10);
- Krivični zakonik ("Službeni glasnik RS", br. 85/05, 88/05 - ispravka, 107/05 - ispravka, 72/09 i 111/09);
- Zakonik o krivičnom postupku ("Službeni list SRJ", br. 70/01 i 68/02 i "Službeni glasnik RS", br. 58/04, 85/05 - dr. zakon, 115/05, 46/06, 49/07, 122/08, 20/09 - dr. zakon, 72/09, 76/10 i 72/11);
- Zakonik o krivičnom postupku ("Službeni glasnik RS", br. 72/11 i 101/11);
- Zakon o izvršenju krivičnih sankcija ("Službeni glasnik RS", br. 85/05, 72/09 i 31/11);

[Sve strategije relevantne za sektor bezbednosti Srbije možete pronaći na sajtu BCBP.](#)

- Zakon o organizaciji i nadležnosti državnih organa u suzbijanju organizovanog kriminala, korupcije i drugih posebno teških krivičnih dela ("Službeni glasnik RS", br. 42/02, 27/03, 39/03, 60/03 - US, 67/03, 29/04, 58/04 - dr. zakon, 45/05, 61/05, 72/09, 72/11 - dr. zakon i 101/11 - dr. zakon);
- Zakon o organizaciji i nadležnosti državnih organa u postupku za ratne zločine ("Službeni glasnik RS", br. 67/03, 135/04, 61/05, 101/07, 104/09 i 101/11 - dr. zakon);

PRAVNI PROPISI U OBLASTI CARINA

- Carinski zakon ("Službeni glasnik RS", broj 18/10);
- Zakon o Carinskoj tarifi ("Službeni glasnik RS", br. 62/05, 61/07 i 5/09 i podzakonskim aktom kojim se vrši usklađivanje nomenklature carinske tarife, koji se donosi za svaku kalendarsku godinu);
- Zakon o spoljnotrgovinskom poslovanju ("Službeni glasnik RS", br. 36/09, 36/11 - dr. zakon i 88/11);
- Zakon o porezu na dodatu vrednost ("Službeni glasnik RS", br. 84/04, 86/04 - ispravka, 61/05, 61/07 i 93/12);
- Zakon o deviznom poslovanju ("Službeni glasnik RS", br. 62/06 i 31/11);
- Zakon o opštem upravnom postupku ("Službeni list SRJ", br. 33/97 i 31/01 i "Službeni glasnik RS", broj 30/10);
- Zakon o prekršajima ("Službeni glasnik RS", br. 101/05, 116/08 i 111/09);

PRAVNI PROPISI U OBLASTI PLOVIDBE

- Zakon o plovidbi i lukama na unutrašnjim vodama ("Službeni glasnik RS", broj 73/10);
- Zakon o pomorskoj plovidbi ("Službeni glasnik RS", broj 87/11);

PRAVNI PROPISI U OBLASTI VETERINE

- Zakon o veterinarstvu ("Službeni glasnik RS", br. 91/05, 30/10 i 93/12);
- Zakon o dobrobiti životinja ("Službeni glasnik RS", broj 41/09);
- Zakon o bezbednosti hrane ("Službeni glasnik RS", broj 41/09);

PRAVNI PROPISI U OBLASTI ZAŠTITE BILJA

- Zakon o zdravlju bilja ("Službeni glasnik RS", broj 41/09);
- Zakon o sredstvima za zaštitu bilja ("Službeni glasnik RS", broj 41/09);
- Zakon o sredstvima za ishranu bilja i oplemenjivačima zemljišta ("Službeni glasnik RS", broj 41/09);
- Zakon o semenu ("Službeni glasnik RS", br. 45/05 i 30/10 - dr. zakon);
- Zakon o sadnom materijalu voćaka, vinove loze i hmelja ("Službeni glasnik RS", br. 18/05 i 30/10 - dr. zakon);
- Zakon o genetički modifikovanim organizmima ("Službeni glasnik RS", broj 41/09);
- Zakon o bezbednosti hrane ("Službeni glasnik RS", broj 41/09);

PREGLED PRAVNIH PROPISA DRUGIH SLUŽBI OD ZNAČAJA ZA INTEGRISANO UPRAVLJANJE GRANICOM

- Zakon o zapošljavanju i osiguranju za slučaj nezaposlenosti ("Službeni glasnik RS", br. 36/09 i 88/10);
- Zakon o uslovima za zasnivanje radnog odnosa sa stranim državljanima ("Službeni list SFRJ", br. 11/78 i 64/89, "Službeni list SRJ", br. 42/92, 24/94 i 28/96 i "Službeni glasnik RS", broj 101/05 - dr. zakon);
- Zakon o bezbednosti i zdravlju na radu ("Službeni glasnik RS", broj 101/05);
- Zakon o zaštiti građana Savezne Republike Jugoslavije na radu u inostranstvu ("Službeni list SRJ", broj 24/98 i "Službeni glasnik RS", br. 101/05 - dr. zakon i 36/09 - dr. zakon);
- Zakon o zaštiti stanovništva od zaraznih bolesti ("Službeni glasnik RS", broj 125/04);
- Zakon o sanitarnom nadzoru ("Službeni glasnik RS", broj 125/04);
- Zakon o zdravstvenoj zaštiti ("Službeni glasnik RS", br. 107/05, 72/09 - dr. zakon, 88/10, 99/10 i 57/11);
- Zakon o psihoaktivnim kontrolisanim supstancama ("Službeni glasnik RS", broj 99/10);
- Zakon o supstancama koje se koriste u nedozvoljenoj proizvodnji opojnih droga i psihotropnih supstanci ("Službeni glasnik RS", broj 107/05);
- Međunarodni zdravstveni pravilnik ("Službeni list SFRJ - Međunarodni ugovori", broj 6/77);
- Nacionalni program za obezbeđivanje u vazduhoplovstvu (Zaključak Vlade str. pov. 05 broj 00-162/2011 od 9. juna 2011. godine).